

Høringsbrev 2017 - forslag til endringer i arbeidsmiljøforskriftene

Arbeidstilsynet 29. mai 2017

Innhold

Høringsbrev 2017 - forslag til endringer i arbeidsmiljøforskriftene	1
Innhold	2
1. Innledning.....	4
2. Bakgrunn for forslag til endringer.....	5
2.1 Forslag til presisering av krav til planlegging og tilrettelegging av arbeidet i forskrift om organisering, ledelse og medvirkning § 10-1 med en ny bokstav o).....	5
2.2. Forslag om å forskriftsfeste begrepet «alvorlig skadet» i forskrift om organisering, ledelse og medvirkning i en ny bestemmelse § 14-8.....	6
2.3 Forslag til presisering av begrepet løfteredskap i forskrift om utførelse av arbeid § 1-4 nr. 34	10
2.4 Forslag om endring i forskrift om utførelse av arbeid kapittel 2 Stoffkartotek.....	11
2.5 Forslag til endring i forskrift om utførelse av arbeid § 17-1 andre ledd med en ny bokstav i) 13	
2.6 Forslag til endring i forskrift om utførelse av arbeid § 17-16 Tekniske krav til utragende og hengende stillas med tilføyelse av et nytt andre ledd	14
2.7 Forslag til presisering i forskrift om utførelse av arbeid § 31-3 Register over arbeidstakere eksponert for biologiske faktorer.....	15
2.8 Kapittel 26 om sikkerhet og helse ved arbeid under vann eller økt omgivende trykk - dykking	16
2.8.1 § 26-3 Beredskap - forslag til innføring av krav om regelmessige beredskapsøvelser	17
2.8.2 § 26-6 Krav om utstyr for forsvarlig dykking - forslag om å skjerpe kravene til dykkerutstyr.....	18
2.8.3 § 26-11 Krav om dykkerbevis og helseerklæring - forslag om å tydeliggjøre hva slags arbeid som kan utføres med de ulike dykkerbevisene	21
2.8.4 § 26-13 Kvalifikasjonskrav til dykkeleder - forslag om å formalisere opplæringskravet for dykkeleder og stille krav om oppdateringskurs.....	24
2.8.5 § 26-14 Kvalifikasjonskrav til dykker - forslag om å tydeliggjøre at dykker skal ha dykkerbevis klasse A eller B	25
2.8.6 § 26-15 Kvalifikasjonskrav til beredskapsdykker - forslag om å presisere kravet til dykkerbevis	25
2.8.7 § 26-19 Fagopplæring og redningsdykking - forslag om å presisere hva som ligger i fagkompetanse og skille krav til fagkompetanse og redningsdykking	26
2.8.8 § 26-20 Dokumentert sikkerhetsopplæring – dykkerbevis klasse A - forslag om å oppdatere kravene til opplæring for dykkebevis klasse A.....	27
2.8.9 Ny § 26 -23 - forslag om å innføre en ny bestemmelse om hva som skal være innholdet i en dokumentert sikkerhetsopplæring for dykkeleder	29
2.8.10 § 26-25 Forsvarlig bemanning - forslag om å øke minimumskravene til forsvarlig bemanning	31
2.8.11 26-26 Dykkeleders og beredskapsdykkers oppgaver - forslag om å presisere kravene til reservedykkers beredskap og definere lineholders oppgaver	35

2.8.12 § 26-28 Bruk av dykke- og behandlingstabeller - forslag om å skjerpe kravene til bruk av dykketabeller og innføring av krav om dykkefri dag	37
2.8.13 § 26-30 Kommunikasjon og kommunikasjonssystemer - forslag om å tydeliggjøre krav om livline.....	39
2.8.14 § 26-31 Reservepustegass - forslag om å tydeliggjøre kravet til reservepustegass og stille krav om oppstigningsvest	40
2.8.15 § 26-32 Loggføring av dykkeoperasjoner - forslag om å innføre krav om at loggføring av dykkeoperasjoner skal gjøres digitalt	41
2.8.16 § 26-35 Krav til dykkeslange og livline - forslag om å innføre minstekrav til bruddstyrke og utforming på livlinen.....	42
2.8.17 § 26-37 Krav til kommunikasjonsutstyr - forslag om å tydeliggjøre krav om kablet kommunikasjon ved arbeidsdykking	43
2.8.18 §§ 26-39, 26-40 og 26-41 - forslag om å omstrukturere bestemmelsene om vedlikehold, kontroll og bruksanvisning	44
2.8.19 § 26-42 Helsekrav - forslag om å tydeliggjøre at det er forvaltningsrettslig klagerett på dykkerleges avgjørelse om helseerklæring.....	45
2.8.20 § 26-44 Krav om førstehjelpsutstyr - forslag om å presisere krav om mengde oksygen til førstehjelpsbruk	46
2.8.21 § 32-3 Overgangsbestemmelse - forslag om å fase ut dykkersertifikat klasse S.....	47
2.8.22 Endringer i andre bestemmelser som følge av forslagene	48
2.9 Forslag til endringer i forskrift om administrative ordninger om dykking.....	48
2.9.1 § 8-3 Krav til opplæringsvirksomhet som skal drive sikkerhetsopplæring av arbeidstakere som skal delta i arbeid under vann eller økt omgivende trykk – forslag om å presisere at dykkeleders dokumenterte sikkerhetsopplæring skal gjennomføres av kvalifisert opplæringsvirksomhet	48
2.9.2 Forslag om å innføre en ny bestemmelse i forskrift om administrative ordninger § 15-1 med registreringsplikt for virksomheter som driver med dykking	49
3. Forslag til endringer i arbeidsmiljøforskriftene.....	52
3.1. Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning.....	52
3.2. Forskrift om utførelse av arbeid	53
3.3 Forskrift om administrative ordninger.....	62

1. Innledning

Arbeidsmiljøforskriftene består av forskriftene:

- forskrift om organisering, ledelse og medvirkning av 6. desember 2011 nr. 1355
- forskrift om utforming og innretting av arbeidsplasser og arbeidslokaler (arbeidsplassforskriften) av 6. desember 2011 nr. 1356
- forskrift om utførelse av arbeid, bruk av arbeidsutstyr og tilhørende tekniske krav (forskrift om utførelse av arbeid) av 6. desember 2011 nr. 1357
- forskrift om tiltaksverdier og grenseverdier for fysiske og kjemiske faktorer i arbeidsmiljøet samt smitterisikogrupper for biologiske faktorer (forskrift om tiltaks- og grenseverdier) av 6. desember 2011 nr. 1358
- forskrift om konstruksjon, utforming og fremstilling av arbeidsutstyr og kjemikalier (produsentforskriften) av 6. desember nr. 1359
- forskrift om administrative ordninger på arbeidsmiljølovens område (forskrift om administrative ordninger) av 6. desember 2011 nr. 1360

Arbeidstilsynet har funnet at det er behov for endringer i arbeidsmiljøforskriftene. Endringene er i hovedsak begrunnet i behov for en tydeliggjøring og presisering av gjeldende krav, forslag om å endre forskriftsbestemmelser slik at et stoffkartotek kan foreligge elektronisk og/eller på papir og forskriftsfesting av begrepet «alvorlig skadet» i arbeidsmiljøloven § 5-2. Videre foreslås det omfattende forslag til endringer i forskrift om utførelse av arbeid kapittel 26 om sikkerhet og helse ved arbeid under vann eller økt omgivende trykk.

Endringene som foreslås gjelder bestemmelser i forskrift om organisering, ledelse og medvirkning, forskrift om utførelse av arbeid og forskrift om administrative ordninger.

2. Bakgrunn for forslag til endringer

2.1 Forslag til presisering av krav til planlegging og tilrettelegging av arbeidet i forskrift om organisering, ledelse og medvirkning § 10-1 med en ny bokstav o).

Hensikten med forslaget er å synliggjøre vurdering av at andre som utfører arbeid på samme arbeidsplass ikke utsettes for ulykkes- eller helsefarer som en del av planlegging og tilrettelegging av arbeidet, og at dette også omfatter virksomhet som ikke sysselsetter arbeidstakere.

1. Bakgrunn og gjeldende rett

Forskrift om arbeidsmiljølovens anvendelse for arbeid i enmannsbedrifter innen bygge- og anleggsvirksomhet av 10. januar 1986 nr.17 er opphevet og inngår i arbeidsmiljøforskriftene.

Forskriften hadde en bestemmelse om krav til arbeidsmiljøet i § 3 «Arbeidet skal utføres på en fullt forsvarlig måte, og slik at ikke andre som utfører arbeid på samme arbeidsplass utsettes for ulykkes- eller helsefare», og i kommentarene til bestemmelsen fremgikk følgende:

«Bestemmelsen bygger på arbeidsmiljøloven §§ 4-1, 4-4 og 2-2.

Enmannsvirksomheten får en plikt til å medvirke til et samordnet verne- og miljøarbeid.

Med utgangspunkt i de arbeidsmiljøfaktorer som erfaringsmessig gir de største negative påvirkninger, fastsetter bestemmelsen en rekke generelle krav. *Ved håndheving av denne bestemmelsen vil Arbeidstilsynet stille de samme krav som overfor virksomheter med arbeidstakere.*

Det er viktig å være oppmerksom på at forskrifter gitt med hjemmel i arbeidsmiljøloven §§ 4-1 eller 4-4 ikke gjøres gjeldende for enmannsvirksomhetene med mindre de er gitt med hjemmel i arbeidsmiljøloven § 1-4 (1) og (4).»

Bestemmelsen i opphevet forskrift presiserte at lovens aktsomhets- og sikkerhetskrav også gjaldt virksomheter som ikke sysselsetter arbeidstakere.

I forskrift om organisering, ledelse og medvirkning § 1-3 andre ledd fremgår det at forskriften kapittel 5, 6 og 15, samt § 10-1 bokstav m og § 14-2 gjelder for virksomheter som ikke sysselsetter arbeidstakere. Det er ikke forskriftsfestet et krav om at andre som utfører arbeid på samme arbeidsplass ikke skal utsettes for ulykkes- eller helsefarer, og at dette kravet også gjelder virksomheter som ikke sysselsetter arbeidstakere.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag

I forbindelse med at forskrift om arbeidsmiljølovens anvendelse for arbeid i enmannsbedrifter innen bygg- og anleggsvirksomhet ble opphevet for å inngå i arbeidsmiljøforskriftene var det ikke tilsiktet at dette skulle medføre materielle endringer.

Arbeidsgiver skal etter arbeidsmiljøloven § 4-1 andre ledd ved planlegging og utforming av arbeidet legge vekt på å forebygge skader og sykdommer slik at sikkerhetshensyn ivaretas. Videre fremgår det av arbeidsmiljøloven § 2-2 første ledd at arbeidsgiver skal sørge for at egen virksomhet er innrettet og blir utført på en slik måte at også andre enn egne arbeidstakere er sikret fullt forsvarlig arbeidsmiljø.

Lovens krav til fullt forsvarlig arbeidsmiljø og samordning er utformet på en slik måte av hensyn til arbeidstakernes sikkerhet.

Arbeidsmiljøloven § 1-4 første ledd åpner for at lovens regler i forskrifts form helt eller delvis skal gjelde for virksomhet som ikke sysselsetter arbeidstaker.

Av hensyn til å synliggjøre vurdering av sikkerheten til andre som utfører arbeid på samme arbeidsplass som en del av planleggingen og tilretteleggingen av arbeidet, foreslår Arbeidstilsynet at dette også presiseres i de gjennomgående krav til arbeidsgivers planlegging, tilrettelegging av arbeidet og sikker drift i arbeidsmiljøforskriftene. Dette foreslås ved å innta en ny bokstav o) i forskrift om organisering, ledelse og medvirkning § 10-1 *Planlegging og tilrettelegging av arbeidet* med et krav til at arbeidet skal utføres slik at ikke andre som utfører arbeid på samme arbeidsplass utsettes for ulykkes- eller helsefare.

Arbeidstilsynet foreslår samtidig at kravet til denne vurderingen også gjelder for virksomheter som ikke sysselsetter arbeidstakere. En tilbakeføring av dette kravet foreslås tatt inn i forskrift om organisering, ledelse og medvirkning § 1-3 andre ledd.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Et krav i forskrift om organisering, ledelse og medvirkning til at andre som utfører arbeid på samme arbeidsplass ikke skal utsettes for ulykkes- eller helsefare er en presisering av arbeidsmiljølovens krav. At denne bestemmelsen også gjelder for virksomheter som ikke sysselsetter arbeidstakere, er en videreføring av kravene i tidligere forskrift om arbeidsmiljølovens anvendelse for arbeid i enmannsbedrifter innen bygge- og anleggsvirksomhet.

Arbeidstilsynet kan ikke se at denne endringen vil få større økonomiske og administrative konsekvenser verken for virksomhetene eller myndighetene.

2.2. Forslag om å forskriftsfeste begrepet «alvorlig skadet» i forskrift om organisering, ledelse og medvirkning i en ny bestemmelse § 14-8

Hensikten med forslaget er at begrepet «alvorlig skadet» i arbeidsmiljøloven § 5-2 presiseres i forskrift om organisering, ledelse og medvirkning kapittel 14, for å tydeliggjøre arbeidsgivers meldeplikt ved arbeidsulykker.

1. Bakgrunn og gjeldende rett

I følge arbeidsmiljøloven § 5-2 skal arbeidsgiver straks og på hurtigste måte varsle Arbeidstilsynet og nærmeste politimyndighet dersom arbeidstaker omkommer eller blir alvorlig skadet ved en arbeidsulykke. Etter arbeidsmiljøloven § 5-2 siste ledd kan departementet i forskrift gi nærmere bestemmelse om omfanget og gjennomføringen av varslings- og meldeplikten etter bestemmelsen. Slik forskrift er ikke gitt. Arbeidsmiljøloven § 5-2 gir ingen avklaring av hva som ligger i begrepet «alvorlig skadet».

Aml. § 5-2 er en videreføring av den tidligere bestemmelsen i § 21 i lov om arbeidervern og arbeidsmiljø av 1977. I forarbeidene til denne bestemmelsen (Ot.prp. nr. 3 (75-76) s. 113), uttales det følgende: «Som alvorlig skade i lovens forstand vil måtte anses enhver skade som etter

arbeidsgiverens skjønn vil medføre varig eller lengre tids arbeidsudyktighet. Viser det seg på et senere tidspunkt at skaden er mer alvorlig enn først antatt, må meldingen sendes snarest mulig etter at man har fått kunnskap om dette. Er arbeidsgiveren i tvil om en skade er av en slik art at den skal meldes til politi og arbeidstilsyn, bør han rådføre seg med verneombudet eller forelegge saken for Arbeidstilsynet». Forarbeidene presiserer således ikke hvilke skadetyper som skal anses som alvorlige.

Arbeidstilsynet utarbeidet i 1997 en nipunkts veiledning over hva som skal regnes som «alvorlig skade» og som dermed er varslingspliktig. Av hensyn til en enhetlig behandling ble Oljedirektoratets definisjon av begrepet benyttet som mal, jf. tidligere forskrift om systematisk oppfølging av arbeidsmiljøet i petroleumsvirksomheten av 8. mars 1995 nr. 263 (SAM-forskriften), nå erstattet av Styringsforskriften. Oppstillingen er ikke å anse som uttømmende. Arbeidstilsynets nipunkts veiledning er blant annet tilgjengelig på Rettsdata og Arbeidstilsynets nettsider:

1. Hodeskade/hjernerystelse med tap av bevissthet og/eller andre alvorlige konsekvenser,
2. Skjelettskade (unntatt enkle brister eller brudd på fingre eller tær),
3. Indre skader (skader på indre organer som lunger, nyrer, milt osv.),
4. Tap av kroppsdel (amputasjon av lemsdel eller deler av slike),
5. Forgiftning (med fare for varige helseskader), f.eks. hydrogensulfid-forgiftning,
6. Bevissthetstap på grunn av arbeidsmiljøfaktorer som f.eks. oksygenmangel,
7. Forbrenning, frostskaade eller etseskaade (alle fullhudsskader (3. grad) og/eller delhudsskader (2. grad) i ansiktet, på hender, føtter eller i anogenitalområdet, samt alle delhudsskader større enn 5 % av kroppsoverflaten),
8. Generell nedkjøling (hypotermi),
9. Skade som krever sykehusbehandling, unntatt enklere poliklinisk behandling

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag

Arbeidstilsynet foreslår å forskriftsfeste hva som skal regnes som alvorlig skade i forskrift om organisering, ledelse og medvirkning i en ny bestemmelse § 14-8. Som et ledd i dette ønsker Arbeidstilsynet å presisere i bestemmelsen at psykiske skader i tillegg til fysiske skader omfattes av begrepet alvorlig skade. Etter Arbeidstilsynets vurderinger vil det være naturlig å plassere bestemmelsen i forskriftens kapittel 14 da dette kapitlet omhandler meldeplikt og helseovervåking og er gjennomgående krav som alle virksomheter må vurdere.

Bakgrunnen for behovet for å tydeliggjøre innholdet i begrepet «alvorlig skadet», er at etaten erfarer en underrapportering av alvorlige personskader forårsaket av arbeidsulykker. Arbeidstilsynets anslag viser at Arbeidstilsynet kun får rapportert 10 % av alle arbeidsulykker med alvorlig personskade, til tross for at arbeidsgiver har plikt til å varsle fra om slike ulykker straks de har skjedd. Den lave varslingsprosenten skyldes i hovedsak en manglende kjennskap til varslingsplikten som sådan, samt at arbeidsgiver ikke har kjennskap til når en skade skal karakteriseres som alvorlig. Selv om veiledningen med nipunktslisten har vært tilgjengelig siden 1997, ser ikke dette ut til å ha bidratt til å nå den ønskede effekt med å øke antallet varslinger i nevneverdig grad. Listen er kun en veiledende

tekst som det har vist seg at få kjenner til eller forstår, og den gir dessuten ingen uttømmende oversikt over hva som er en alvorlig skade. Ved å tydeliggjøre begrepet alvorlig skade vil det bli enklere for arbeidsgivere å ta stilling til hva som faktisk er meldepliktig etter arbeidsmiljøloven.

Underrapporteringen av alvorlige skader har medført at Arbeidstilsynet ikke har en tilstrekkelig datatilgang for utarbeidelse av statistikk og risikobasering til den forebyggende innsatsen på ulykkesområdet. Et godt statistisk grunnlag styrker Arbeidstilsynets risikobaserte tilnærming og muligheten til å sette inn tiltak der det er nødvendig, enten det er tale om veiledning, tilsyn eller premissgiving. Arbeidstilsynet anser at en tydeliggjøring av begrepet alvorlig skade vil gjøre etaten i stand til å få et riktigere og mer presist bilde av omfanget og alvorlighetsgraden av denne type arbeidsulykker og skader. Dette gjør at etaten kan føre tilsyn med flere alvorlige hendelser, og med bedre presisjon enn før.

At varslingsplikten er uklar gjør dessuten at mange arbeidsgivere slipper unna ansvar. De arbeidsgiverne som faktisk varsler Arbeidstilsynet når alvorlig skade inntreffer, blir i mange tilfeller fulgt opp med tilsyn og eventuelle reaksjoner. Arbeidstilsynet har derimot ikke mulighet til å sanksjonere arbeidsgivere som av ulike årsaker ikke rapporterer om alvorlig skade. En tydeliggjøring av begrepet alvorlig skade vil kunne føre til at Arbeidstilsynet oppnår en bedre håndhevingsmulighet også ved manglende rapportering.

Når det gjelder Arbeidstilsynets forslag om at begrepet «alvorlig skadet» også må omfatte psykiske skader, har dette sin bakgrunn i Arbeidstilsynets kunnskap om at arbeidsrelaterte psykiske plager er et økende problem i norsk arbeidsliv. Forståelsen er også i tråd med arbeidsmiljølovens formålsbestemmelse om å gi full trygghet mot fysiske og psykiske skadevirkninger og med en velferdsmessig standard som til enhver tid er i samsvar med den teknologiske og sosiale utviklingen i samfunnet. Arbeidstilsynet erfarer at det for mange arbeidsgivere fremstår som uklart om begrepet alvorlig skade dekker psykiske skader og psykiske ettervirkninger, f.eks som følge av at en arbeidstaker har blitt utsatt for eller vært vitne til vold og/eller trusler i forbindelse med arbeidet. Når det gjelder rekkevidden av begrepet psykisk skade, kan både utilsiktede hendelser (som «klassiske arbeidsulykker») og tilsiktede hendelser (som vold og trusler) føre med seg psykiske skader og ettervirkninger). Det kan variere når de psykiske skadene manifesterer seg. De kan oppstå umiddelbart som følge av en hendelse, som en akutt belastningslidelse som enten avtar etter noen timer eller dager, eller som har lengre varighet. I andre tilfeller kan de psykiske skadene først komme til uttrykk etter en stund (ettervirkninger), som for eksempel angst, depresjon eller posttraumatisk stresslidelse.

Ved å forskriftsfeste en utdyping av begrepet alvorlig skade vil innholdet bli gitt en høyere rettskildemessig rang. I Tingrettsdom av 27.01.15

<https://lovdata.no/pro/#document/TRSTR/avgjorelse/tmoss-2014-162737?searchResultContext=1291> kom retten til at Arbeidstilsynets nipunktliste ikke tilfredsstiller kravene til klar lovhjemmel.

Virksomheten kunne derfor ikke ilegges foretaksstraff for ikke å ha overholdt varslings- og meldeplikten. Listen ble ikke ansett for å være rettslig bindende fordi den er utarbeidet av et forvaltningsorgan som også skal ivareta andre funksjoner utover det strafferettslige. I tillegg ble det påpekt at dette er en liste som kun skal være til hjelp for arbeidsgivere ved vurdering av om melding skal gis.

Dagens nipunktliste som er inntatt som veiledningstekst på Arbeidstilsynets nettsider vil være et naturlig utgangspunkt for utformingen av den nye forskriftsbestemmelsen. Samtidig erfarer Arbeidstilsynet at det er behov for å foreta en revidering av nipunktlisten slik at innholdet blir mer tydelig for arbeidsgiverne som skal melde om alvorlige skader. Nipunktlisten inneholder i dag en del

medisinske ord og uttrykk som det har vist seg ikke er så lett tilgjengelig for enhver arbeidsgiver. Lovens krav er at meldeplikten skal skje straks og på hurtigste måte, og det kan da være krevende for arbeidsgiver å ta stilling til hvorvidt tilfellet omfattes av begrepet «alvorlig skadet».

Formålet med å forskriftsfeste begrepet «alvorlig skadet» er å tydeliggjøre den forvaltningspraksis som allerede foreligger. Tanken er å oppstille noen overordnede kategorier som skal gjøre det lettere for arbeidsgivere å vurdere hvorvidt tilfellet er en alvorlig skade. Arbeidet med å tydeliggjøre begrepet «alvorlig skadet» i forskrift er faglig forankret hos arbeidsmedisinere i etaten. Hensikten er ikke å senke terskelen for meldeplikten ved å innlemme de opplistede skadetyper. De presiserte skadene i ny forskriftsbestemmelse skal således ikke være mindre alvorlige enn de som fremgår av gjeldende veiledning i form av nipunktlisten. Så lenge skaden er positivt nevnt i bestemmelsen, er skaden så alvorlig at den alltid vil være varslingspliktig.

Dagens liste gir ikke en uttømmende oversikt over alvorlige skader. En forskriftsfastsettelse av en liste over alvorlige skader har heller ikke til hensikt å gi en uttømmende oversikt, men vil være til hjelp for arbeidsgivere som skal vurdere hvorvidt en skade er alvorlig nok til å utløse varslingsplikten. Et forsøk på å gjøre listen uttømmende vil ikke være faglig forsvarlig, og er problematisk dersom listen over alvorlige skader oppfattes som absolutt. Også andre tilfeller enn de nevnte i listen kan være så alvorlige at det oppstår meldeplikt for arbeidsgiver.

Dagens nipunktliste inneholder dessuten kun en oversikt over fysiske skader. Som fremstillingen over viser så vurderer Arbeidstilsynet at også psykiske skader faller inn under begrepet alvorlig skade. Psykiske skader må derfor nevnes eksplisitt i oversikten over hvilke skader som skal anses som alvorlige. Arbeidstilsynet understreker at forslaget om å innta psykiske skader i oversikten ikke har til hensikt å senke terskelen for varslingsplikten og således ikke innebærer en utvidelse av dagens nipunktliste, men er kun en presisering av gjeldende rett.

Arbeidstilsynet ønsker høringsinstansenes innspill på hvor den nedre terskelen for varslingsplikt av psykiske skader bør ligge. Vi imøteser derfor høringsinnspill fra arbeidsgiversiden og arbeidsmedisinere på konkrete forslag i utformingen av bestemmelsen for å gjøre det enklere for arbeidsgiver å melde fra om en alvorlig skade på arbeidstaker.

Arbeidstilsynet foreslår at arbeidsgivers varslings- og meldeplikt forskriftsfestes i en ny bestemmelse i forskrift om organisering, ledelse og medvirkning § 14-8.

Det foreslås at det med «alvorlig skadet» menes enhver skade som kan medføre varig eller lengre tids arbeidsudyktighet som blant annet:

- a) alle skader som medfører sykehusinnleggelse med medisinsk behandling, unntatt enklere poliklinisk behandling,
- b) knuse, slag- og stikkskader på hode eller kropp som rammer hjerne og vitale organer som hjerte, lunge, lever, milt og nyre,
- c) tap av kroppsdel,
- d) skjelettskader og skade på sener, unntatt ledd som er ut av posisjon samt enkle brist eller brudd på fingre eller tær hvor de sammenhørende beindelenes ikke er ute av posisjon,

- e) forbrenning, stråleskade, frostskaide eller etseskaide med full- eller delhudsskader på større enn fem prosent av kroppsoverflaten,
- f) generell nedkjøling,
- g) bevissthetstap,
- h) akutt forgiftning som for eksempel medfører kvelning eller bevissthetstap,
- i) tap eller svekkelse av syn eller hørsel,
- j) akutt psykisk skade eller psykiske ettervirkninger som kan oppstå som følge av dramatiske hendelser som arbeidstaker selv har blitt utsatt for eller vært vitne til

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Det foreligger et forslag om at arbeidsgiver skal gis mulighet til å benytte et skjema på Altinn for å kunne varsle både Arbeidstilsynet og NAV samtidig om arbeidsulykke som har forårsaket alvorlig skade. Dette vil bidra til å gjøre innrapporteringen lettere og redusere den administrative byrden for arbeidsgiver.

En økning i antall innmeldte skader vil føre til at Arbeidstilsynet får en større mengde data å analysere og følge opp.

Forslaget innebærer en presisering av arbeidsmiljølovens krav, og endringen i seg selv vil ikke innebære økonomiske konsekvenser.

2.3 Forslag til presisering av begrepet løfteredskap i forskrift om utførelse av arbeid § 1-4 nr. 34

Hensikten med forslaget er å presisere definisjonen av løfteredskap slik at den samsvarer med definisjonen av samme begrep i forskrift om maskiner § 2 bokstav d.

1. Bakgrunn og gjeldende rett

Begrepet «løfteredskap» er definert i forskrift om utførelse av arbeid § 1-4 nr. 34 som «komponenter eller utstyr som brukes mellom arbeidsutstyr for løfting av hengende last og lasten, eller på lasten for å gripe denne, og som ikke er en integrert del av arbeidsutstyret for løfting av last».

Denne definisjonen er en videreføring av definisjon i opphevet forskrift om bruk av arbeidsutstyr, og danner bl.a. grunnlag for hvilket utstyr som er underlagt krav om sakkyndig kontroll utført av sakkyndig virksomhet. Videre er begrepet også brukt i forskrift om utførelse av arbeid kapittel 18 *Arbeid med løfteutstyr*. Begrepet «løfteredskap» er også definert i forskrift om maskiner. Definisjonen i maskinforskriften er nødvendig bl.a. for å definere hvilke produkter som er omfattet av forskriften og for hvilke tekniske krav som gjelder for det aktuelle utstyret. Det foreligger et eget klassifiseringsdokument over hvilket utstyr som anses som løfteredskap i henhold til maskinforskriften (maskindirektivet). Dette dokumentet er godt kjent blant leverandører og produsenter og er tilgjengelig på Den Europeiske Kommissjons hjemmesider:

<http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/9487/attachments/1/translations>.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag

Arbeidstilsynet erfarer at begrepet «løfteredskap» i forskrift om utførelse av arbeid tolkes videre enn samme begrep i maskinforskriften, noe som resulterer i ulik praksis hva gjelder krav til sakkyndig kontroll.

Forskriftene henger nøye sammen og Arbeidstilsynet mener det er formålstjenlig at begrepet «løfteredskap» beskriver det samme utstyret i de to forskriftene.

Definisjonen av «løfteredskap» i forskrift om utførelse av arbeid foreslås endret slik at den samsvarer med definisjonen av samme begrep i forskrift om maskiner § 2 bokstav d. Det foreslås derfor at definisjonen endres til: «Med løfteredskap menes komponenter eller utstyr som ikke er påmontert maskinen og som gjør det mulig å gripe lasten, og som er plassert enten mellom maskinen og lasten eller på selve lasten, eller som er beregnet til å utgjøre en integrert del av lasten.»

Dette medfører at noe utstyr som tradisjonelt har falt innenfor krav til sakkyndig kontroll nå vil kunne falle utenfor. Utstyr som definisjonsmessig faller utenfor krav til sakkyndig kontroll omfattes imidlertid fortsatt av arbeidsgivers krav til periodisk vedlikehold og kontroll i henhold til forskrift om utførelse av arbeid kapittel 12. Etter Arbeidstilsynets vurdering vil derfor ikke forslaget til endring medføre noen økt risiko for skade på liv og helse, da det er arbeidsgivers kontinuerlige kontroll og vedlikehold som er det mest avgjørende for sikkerheten og tilstanden på arbeidsutstyret.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget vil medføre økonomiske besparelser for virksomheter som har utstyr som i dag er underlagt sakkyndig kontroll, men som med den nye definisjonen vil falle utenfor kravet til sakkyndig kontroll. Virksomheter som utfører sakkyndig kontroll vil samtidig få et noe mindre inntektsgrunnlag. De økonomiske konsekvensene av forslaget anses imidlertid som ubetydelige da omfanget av utstyr som faller utenfor kravet til sakkyndig kontroll er lite. Etter Arbeidstilsynets vurdering vil ikke forslaget ha noen administrative konsekvenser.

2.4 Forslag om endring i forskrift om utførelse av arbeid kapittel 2 Stoffkartotek

Hensikten med forslaget til endringer i kapittel 2 om stoffkartotek er å gå bort fra kravet om at stoffkartoteket alltid skal foreligge i papirutgave.

1. Bakgrunn og gjeldende rett

Kravet til utforming av et stoffkartotek følger av forskrift om utførelse av arbeid § 2-2 og tydeliggjør at et stoffkartotek skal være bygget opp på en slik måte at det er lett å søke frem informasjon om det enkelte kjemikaliet. Det følger av fjerde ledd at der stoffkartoteket er etablert elektronisk, skal informasjonen også foreligge i en papirutgave. Det er derfor i utgangspunktet et absolutt krav om at et stoffkartotek skal foreligge i en papirutgave. Det er imidlertid mulighet til å søke om dispensasjon fra kravet etter forskriften § 1-5, og Arbeidstilsynet kan innvilge dispensasjon dersom det foreligger særlige grunner og det er sikkerhets- og helsemessig forsvarlig.

De siste årene har Arbeidstilsynet mottatt mange søknader om dispensasjon fra kravet til å ha stoffkartotek i en papirutgave, da virksomhetene ønsker å ha stoffkartoteket kun i elektronisk form. Begrunnelse for dispensasjonssøknadene er blant annet at virksomheten har veldig mange stoffer,

dette gjelder f.eks. universiteter og sykehus. Andre begrunnelser er at virksomheten har stoffer plassert mange steder i landet, dette gjelder f.eks. når en virksomhet har små avdelinger rundt om i hele landet. Det påpekes fra virksomhetene at et stoffkartotek i papirutgave ikke fungerer optimalt og er ressurskrevende å holde oppdatert for arbeidsgiver og begrunnes i at det er enklere å administrere og oppdatere et stoffkartotek om dette er elektronisk, og at oppdateringer da ofte skjer automatisk. Videre opplyser virksomheter at det ved et elektronisk stoffkartotek vil være enklere å søke etter spesiell informasjon og at det vil være lettere å søke på kategorier. Ved at stoffkartoteket er elektronisk vil også tilgang til stoffkartoteket kunne finnes på flere plattformer, som f.eks. mobiltelefon og nettbrett, noe som vil sikre tilgangen til stoffkartoteket selv om en PC ikke er tilgjengelig.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag

Arbeidstilsynet er kjent med at mange virksomheter allerede har etablert et elektronisk stoffkartotek, oftest kjøpt hos en leverandør av slike tjenester. Leverandører av elektroniske stoffkartotek har avtaler med produsent eller importør av kjemikalier, og får disse til å oppdatere sikkerhetsdatabladene løpende i systemet.

På denne måten blir stoffkartoteket kontinuerlig oppdatert da det er leverandørens ansvar å publisere sikkerhetsdatablad i databasen. Arbeidsgiver får beskjed når det finnes en oppdatert versjon av disse.

Leverandører av stoffkartotek har ofte også andre tilleggstjenester. Det kan være mulig å skrive ut etiketter for blandinger og/eller fortynninger av kjemikalier. Det kan også være mulig å lage en registreringsmodul hvor man kan registrere lokale data som for eksempel hvor mye som brukes pr år, hvordan kjemikaliene oppbevares og hvordan opplæring av arbeidstakere kan gjennomføres. Det kan også være mulig å gjennomføre risikovurderinger i et elektronisk system, og få påminnelser om det. Det kan også være mulig å organisere kjemikaliene i flere avdelinger, slik at alle avdelingene får oppdatering samtidig, noe som er enkelt og intuitivt for virksomhetene. Videre kan virksomhetene med et elektronisk stoffkartotek få lettere tilgang til sikkerhetsdatablad på ulike språk.

Tilgangen til elektronisk stoffkartotek og kontinuerlig oppdatering fra leverandør har økt de siste årene og ofte har en virksomhet stoffkartotek på flere plattformer. Det kan være datamaskiner, nettbrett eller smarttelefoner som ikke er avhengig av strømtilførsel eller trådløse nettverk. På mobile enheter får arbeidstakerne da umiddelbar tilgang til oppdaterte sikkerhetsdatablad, noe som vil forenkle opplæringen av arbeidstakerne og gjøre det lettere å informere om oppdateringer.

Mange kjemiske stoffer har en QR-kode på etiketten, noe som gjør at arbeidstaker kan skanne koden med en mobiltelefonapp og få opp oppdatert informasjon om kjemikaliet umiddelbart.

Det er også mulig å ha enkle elektroniske stoffkartotek uten å kjøpe dyre innholdsrike tjenester, noe som kan være optimalt for små virksomheter.

Virksomheter har gitt innspill om at det ikke er ønskelig å etablere to systemer med en elektronisk oppdatert utgave og utkjøring av papirversjoner og ajourføringer på hver enhet i virksomheten da det oppleves upraktisk og lite formålstjenlig.

Arbeidstilsynet får et økende antall søknader om dispensasjoner fra kravet om stoffkartotek i papirversjon. Det opplyses i søknadene at virksomhetene bruker tid og ressurser på oppdatering og ajourføring av sikkerhetsdatabladene som kjøres ut i papir og lagres på ulike steder i avdelinger, i kjøretøy osv. Mange virksomheter har flere hundre, opptil flere tusen kjemikalier og det er ressurskrevende å oppdatere alle sikkerhetsdatablad. Dette kan føre til at sikkerhetsdatablad som

foreligger i papirutgave ikke blir oppdatert, noe som igjen kan utgjøre en helse- og sikkerhetsrisiko for arbeidstakerne.

Ved tilsyn får Arbeidstilsynet ofte tilbakemelding på at stoffkartotek i papirutgave ikke fungerer optimalt, at det ikke er i henhold til den teknologiske utviklingen i samfunnet for øvrig, og at det er ressurskrevende å holde de oppdatert.

På bakgrunn av erfaring fra tilsyn, tilbakemeldinger fra virksomheter, opplysninger gitt i dispensasjonssøknader og omfanget på dispensasjonssøknader foreslår Arbeidstilsynet endringer i kravet om at stoffkartoteket alltid skal foreligge i papirutgave. Det foreslås derfor å endre bestemmelsen i forskrift om utførelse av arbeid § 2-2 første ledd for å presisere at et stoffkartotek kan foreligge elektronisk og/eller på papir, og oppheve fjerde ledd.

En forutsetning for at et stoffkartotek kan foreligge elektronisk, er at dette er tilgjengelig for arbeidstakerne og at det er gitt nødvendig opplæring av arbeidstakerne i bruken av det elektroniske stoffkartoteket. Kravet til opplæring i bruk av stoffkartoteket følger av forskrift om utførelse av arbeid § 3-4 første ledd bokstav b). Kravet til tilgjengelighet er regulert i forskriften § 2-4 første og andre ledd som tydeliggjør at arbeidstakerne skal ha lett adgang til stoffkartoteket med opplysninger om kjemikalier som de arbeider med eller kommer i kontakt med, at de aktuelle data- og informasjonsblad skal være tilgjengelig på det enkelte arbeidssted, og ha tilfredsstillende adgang til stoffkartotek som er elektronisk. Videre følger det av forskriften § 3-15 at arbeidsgiver skal utarbeide en beredskapsplan for nødsituasjoner ved arbeid med kjemikalier, at denne skal gjøres kjent for og være tilgjengelig for arbeidstakerne, og at det skal foretas jevnlig øvelser i henhold til denne. Eventuelt strømbrudd i en virksomhet som kun har et elektronisk stoffkartotek skal derfor inngå i denne virksomhetens beredskapsplan.

Arbeidstilsynet foreslår at § 2-2 endres ved at det tydeliggjøres i første ledd at stoffkartoteket kan være etablert elektronisk og/eller foreligge i en papirutgave, og at fjerde ledd oppheves.

I forskrift om utførelse av arbeid § 2-4 siste ledd er det krav om at verneombudet skal ha et eget eksemplar av stoffkartoteket som gjelder eget verneområde. Begrepet «et eget eksemplar» viser tilbake til kravet om en papirutgave av stoffkartoteket og at verneombudet derfor skal ha en egen papirutgave av dette. Arbeidstilsynet foreslår derfor at begrepet endres til «tilgang til» stoffkartoteket.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Ved at det åpnes opp for at et stoffkartotek kan foreligge elektronisk og/eller på papir vil ikke forslaget i seg selv innebære økonomiske eller administrative konsekvenser for virksomhetene. For de virksomhetene som i dag både har stoffkartotek i papirutgave og elektronisk, vil forslaget innebære en forenkling og ressursbesparelse ved å gå over til en ren elektronisk utgave. For myndighetene vil forslaget innebære at behandling av dispensasjonssøknadene for papirutgave utgår.

2.5 Forslag til endring i forskrift om utførelse av arbeid § 17-1 andre ledd med en ny bokstav i)

Hensikten med forslaget er å forskriftsfeste et krav om at arbeidsgivers risikovurdering særlig skal ta hensyn til sikring av utstyr.

1. Bakgrunn og gjeldende rett

Bestemmelsen i forskrift om utførelse av arbeid § 17-1 regulerer arbeidsgivers plikt til å gjennomføre risikovurdering og hva denne særlig skal inneholde. Arbeidstilsynet mener det er viktig at risikovurderingen omfatter sikring av utstyr som benyttes ved arbeid i høyden, slik at dette utstyret ikke faller ned og dermed utgjør en fare.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag

Arbeidstilsynet er av den oppfatning at sikring av utstyr er nødvendig for å oppnå et fullt forsvarlig arbeidsmiljø ved arbeid i høyden. Krav om sikring av utstyr fremgår i dag bare indirekte av arbeidsmiljøloven og dens krav om et fullt forsvarlig arbeidsmiljø, og kravene til arbeid i høyden i forskrift om utførelse av arbeid kapittel 17. Arbeidstilsynet foreslår derfor at kravet presiseres.

Sikring av utstyr kan eksempelvis oppnås ved bruk av fotlister, innkledning av stillas eller lignende tiltak. Hensikten med endringen er å tydeliggjøre at arbeidsgiver har et ansvar for å vurdere dette som ledd i risikovurderingen.

Kommentaren til bestemmelsen inneholder i dag en tilsvarende tekst, men ettersom kommentarene er av veiledende karakter, foreslås det at kravet forskriftsfestes.

Kravet foreslås inntatt som en ny bokstav i) i andre ledd.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget antas ikke å medføre økte økonomiske eller administrative konsekvenser. Det vises til det som er beskrevet ovenfor om at kravet til sikring av utstyr også i dag ligger implisitt i gjeldende regelverk og at det må antas at de fleste virksomheter allerede har dette på plass.

2.6 Forslag til endring i forskrift om utførelse av arbeid § 17-16 Tekniske krav til utkragende og hengende stillas med tilføyelse av et nytt andre ledd

Hensikten med forslaget er å tilføye et nytt andre ledd som presiserer at oppheng for hengende stillas skal bestå av ikke-brennbart materiale.

1. Bakgrunn og gjeldende rett

Bestemmelsen i forskrift om utførelse av arbeid § 17-16 stiller tekniske krav til dimensjonering og forankring av utkragende og hengende stillas. I første ledd første punktum stilles det blant annet krav om at utliggerbjelker skal være forsvarlig avstemplet, boltet eller surret fast.

Arbeidstilsynet er blitt gjort kjent med at hengende stillas er blitt festet med lastestropper laget av polyester og lignende materialer. Polyester er et brennbart materiale som fort vil miste sin bæreevne dersom det utsettes for ild eller varme. For hengestillas vil en svikt i festematerialets bæreevne kunne resultere i at stillaset faller ned.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag

Dersom et hengestillas faller ned vil det utgjøre en betydelig risiko for personskade eller dødsfall for de som oppholder seg på stillaset og personer som oppholder seg i området under stillaset.

Arbeidstilsynet ser i lys av dette behov for å presisere i forskriften at oppheng for hengende stillas må bestå av ikke-brennbar materiale. Dette foreslår inntatt i et nytt annet ledd i forskrift om utførelse av arbeid § 17-16.

Kravet om at det skal benyttes ikke-brennbar materiale må etter gjeldende rett utledes av kravet om fullt forsvarlig arbeidsmiljø i arbeidsmiljøloven § 4-4. Den foreslåtte presiseringen vil bidra til et klarere og mer brukervennlig regelverk. Den vil samtidig øke bevisstheten rundt den nevnte risiko, som ikke nødvendigvis fremstår som åpenbar under montering av hengestillas.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget vil ikke å medføre økte økonomiske eller administrative konsekvenser for de som allerede benytter oppheng av ikke brennbar materiale. Virksomheter som fram til nå har benyttet brennbar materiale til oppheng av hengestillas vil måtte påregne utgifter til anskaffelse av nytt ikke-brennbar utstyr. Slike utgifter kommer imidlertid ikke som en direkte følge av presiseringen, men snarere som en følge av at virksomhetene nå blir oppmerksom på at utstyret som de tidligere har brukt, ikke er egnet til å oppfylle lovens krav om fullt forsvarlig arbeidsmiljø.

2.7 Forslag til presisering i forskrift om utførelse av arbeid § 31-3 *Register over arbeidstakere eksponert for biologiske faktorer*

Hensikten med forslaget er å presisere kravet til registerføring for arbeidstakere som er eksponert for biologiske faktorer for å være i tråd med krav i direktiv 2000/54/EC.

1. Bakgrunn og gjeldende rett

Bestemmelsen om føring av register for arbeidstakere som er eksponert for biologiske faktorer har opphav i direktiv 2000/54/EC som ble gjennomført i forskrift om vern mot eksponering for biologiske faktorer (bakterier, virus, sopp m.m.) på arbeidsplassen av 19. desember 1997 nr. 1322 § 18 og lød:

«Arbeidsgiver skal føre register over arbeidstakere som er eller har vært eksponert for biologiske faktorer i smitterisikogruppe 3 og/eller 4.»

Ved ikrafttredelse av arbeidsmiljøforskriftene fra 1. januar 2013 ble forskrift om vern mot eksponering for biologiske faktorer (bakterier, virus, sopp m.m.) på arbeidsplassen opphevet og kravet om register over arbeidstakere eksponert for biologiske faktorer ble videreført i forskrift om utførelse av arbeid § 31-3. Denne lyder nå:

«Arbeidsgiver skal føre register over arbeidstakere som er eller har vært eksponert for biologiske faktorer i smitterisikogruppe 3 eller 4, jf. forskrift om tiltaks- og grenseverdier § 6-1.»

I direktivet stilles det i artikkel 11 krav til at arbeidsgiver skal føre register over arbeidstakere som eksponeres for biologiske faktorer i smitterisikogruppe 3 og 4. Direktivet inneholder i vedlegg III punkt 10 derfor en liste over klassifiserte biologiske faktorer som inneholder informasjon om hvilken smitterisikogruppe den biologiske faktoren representerer og eventuelle merknader. For merknad D er det angitt:

«Registre over arbeidstakere som utsettes for denne biologiske faktoren skal oppbevares i minst 10 år etter siste kjente eksponering.»

En gjennomgang av listen over klassifiserte biologiske faktorer viser at tre biologiske faktorer klassifisert i smitterisikogruppe 2 har merknaden D i dag. Dette er Humant herpesvirus 8, BK and JC virus, og Humant papillomavirus.

Det fremgår av merknaden at det derfor også skal føres register over arbeidstakere som er eksponert for disse biologiske faktorene og at registeret skal oppbevares i minst 10 år etter siste kjente eksponering.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag

Grunnen til at tre biologiske faktorer med merknaden D ikke er gjennomført i norsk rett, antar vi skyldes at direktivet er upresist når det gjelder kravet til å føre register. Artikkel 11 stiller krav til at arbeidsgiver skal føre register over arbeidstakere som eksponeres for biologiske faktorer i smitterisikogruppe 3 og 4, mens merknad D stiller krav til at register over arbeidstakere som er eksponert for biologiske faktorene med denne merknaden skal oppbevares i minst 10 år etter siste kjente eksponering. For å oppfylle dette kravet må det også føres register over arbeidstakere som eksponeres for biologiske faktorer som har merknad D.

Det foreslås derfor å innta et registerkrav også for arbeidstakere som er eller har vært eksponert for biologiske faktorer som har anmerkningen D i forskrift om utførelse av arbeid § 31-3 første punkt.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget innebærer materielle endringer i form av presisering av krav som allerede ligger i direktivet. Arbeidstilsynet er ikke kjent med virksomhetenes praksis på dette området, og om denne eventuelt er i tråd med direktivkravet. Arbeidstilsynet legger til grunn at de økonomiske- og administrative konsekvensene av forslaget er ubetydelige for arbeidsgiver, men det bes om innspill på dette fra høringsinstansene.

2.8 Kapittel 26 om sikkerhet og helse ved arbeid under vann eller økt omgivende trykk - dykking

Bakgrunnen for at det fremmes forslag til endringer i kapittel 26 Om sikkerhet og helse ved arbeid under vann og økt omgivende trykk er at det ut fra antallet dødsulykker innen innaskjærs arbeidsdykking er grunn til å iverksette tiltak for å høyne sikkerheten innen denne risikoutsatte næringen. Utarbeidet statistikk over dødsfall relatert til dykking innaskjærs viser en snittforekomst på mellom 1 og 1,5 dødsfall pr år de siste 50 år. De senere års bekymring er særlig relatert til dykking innen havbruks- og fiskerinæringen, men også andre deler av dykkebransjen er belastet med uakseptable ulykkestall.

Arbeidstilsynet ønsker å iverksette tiltak for å bedre sikkerhetsnivået innen innaskjærs dykking og tok derfor i 2016 initiativ til å nedsette en arbeidsgruppe for å utarbeide faglige tilrådninger for yrkesdykking i havbruksnæringen. Gruppen ble nedsatt med representanter fra eksterne fagmiljøer med spesiell fagkompetanse på dykking og representanter fra Arbeidstilsynet.

Arbeidsgruppen hadde som mandat bl.a. å utarbeide faglige tilrådninger om nødvendige tiltak for å oppnå økt grad av forsvarlig arbeidsmiljø ved dykking, herunder forslag til tiltak om endringer i regelverket. Arbeidsgruppen leverte en rapport datert 22. juni.2016 som ble sendt på høring.

Arbeidsgruppen det er vist til over så spesielt på dykking innen havbruk, herunder også skjellsanking. Dykking foregår i flere næringer og bransjer, som innehar et vidt spekter av ulike risikoforhold. Likevel har Arbeidstilsynet kommet til at det vil være mest hensiktsmessig å ha like regler for alle som arbeider med dykking. De forslag som fremmes er derfor fremmet som endringer for all dykking innaskjærs.

Arbeidstilsynet har i forkant av at endringsforslagene fremmes vært i kontakt med flere aktører innen næringene. Dette gjelder virksomheter med aktiviteter i form av anleggsdykking, redningsdykking, vitenskapelig dykking og fritidsdykkerinstruktører samt havbruk. Dialogen har innbefattet både arbeidsgivere og arbeidstakere og deres organisasjoner samt aktuelle oppdragsgivere.

2.8.1 § 26-3 Beredskap - forslag til innføring av krav om regelmessige beredskapsøvelser

Hensikten med forslaget er å presisere bestemmelsen ved å stille krav om at virksomheter som har arbeidsdykking som aktivitet skal ha regelmessige beredskapsøvelser.

1. Bakgrunn og gjeldende rett

Dersom det oppstår en nødsituasjon ved dykking kan beredskapsdykkeren og det øvrige støtteapparatet sin tidsbruk være kritisk for om dykkeren overlever. I dagens regulering stilles det i § 26-26 tredje ledd bokstav b) krav til at beredskapsdykker skal være klar til «øyeblikkelig assistanse» for å kunne bistå dykkeren i en nødsituasjon. Dette er et strengt krav. Det er nødvendig å ha gjennomført øvelser skal den som innehar rollen som beredskapsdykker, med bistand fra de øvrige i dykkerteamet, klare å etterleve dette tidskravet. Etterlevelse av kravet om øyeblikkelig assistanse vil kunne være avgjørende for å redde en dykker i nød og kan innebære forskjellen på om en ulykke får kritisk utgang eller ikke. Arbeidstilsynet erfarer at beredskapsøvelser gjennomføres i liten grad.

Det er krav om at arbeidsgiver skal utarbeide en beredskapsplan og nødprosedyrer. Det stilles også krav om at arbeidsgiver skal gi opplæring og øvelse i beredskapsplaner og de oppgaver som den enkelte har i en ulykkes- eller faresituasjon, men det er ikke krav om regelmessig opplæring og øvelse.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag

Dersom det oppstår en nødsituasjon under vann er det avgjørende for dykkerens overlevelse at det gis øyeblikkelig assistanse. Det vises i den forbindelse til endringsforslag til § 26-26 (ny § 26-28) der det foreslås å stille krav til at beredskapsdykker skal være i vannet «snarest mulig og senest innen ett minutt».

Regelmessige beredskapsøvelser bidrar til at alle som deltar i dykkeaktiviteten, inkludert beredskapsdykker, er trent på å gi øyeblikkelig hjelp. Det er avgjørende at den enkelte er trent i de oppgaver vedkommende skal ivareta og er forberedt på det i en nødsituasjon, og dette innebærer at den enkelte i et dykkerteam må øve på sine oppgaver. Arbeidstilsynet vurderer det som nødvendig for dykkerens sikkerhet at det gjennomføres beredskapsøvelse minimum hver sjette måned og ved endring av mannskap, utstyr, operasjonsmønster eller annet. Et innskjerpet krav om regelmessige øvelser vil kunne bedre virksomhetenes beredskap og den enkeltes aktsomhet og ferdigheter i en nødsituasjon, og ved dette redusere faren for feilhandlinger ved en ulykke. Arbeidstilsynet har fått tilbakemeldinger fra bransjen om at jevnlig beredskapsøvelser øker bevisstheten rundt beredskap og hva en beredskapsplan må inneholde av informasjon. Etter Arbeidstilsynets vurdering vil forslaget bidra til et skjerpet sikkerhetsfokus og at virksomhetene blir bedre i stand til å håndtere en nødsituasjon.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Arbeidstilsynet vurderer at et krav om å gjennomføre beredskapsøvelser minimum hver sjette måned vil medføre beskjedne økonomiske konsekvenser for bransjen.

Fritidsdykkermiljøet (Norges Dykkerforbund) har opplyst at det bør foreslås unntak fra kravet for dem da de har rutiner på dette i sine interne standarder for fritidsdykkerinstruktører. Forslag til krav om å gjennomføre beredskapsøvelser regelmessig vil ikke være i strid med eventuelle egne rutiner som også inneholder krav til regelmessige øvelser. Forslaget vil derfor ikke medføre store økonomiske og administrative konsekvenser for fritidsdykkermiljøet om de allerede i dag oppfyller endringsforslaget.

2.8.2 § 26-6 Krav om utstyr for forsvarlig dykking - forslag om å skjerpe kravene til dykkerutstyr

Hensikten med forslaget er å innføre et krav om bruk av overflateforsynt pusteutstyr ved arbeidsdykking med opplistede unntak i bestemmelsen.

1. Bakgrunn og gjeldende rett

Dagens bestemmelser inneholder ikke et påbud om bruk av overflateforsynt utstyr. I forskrift om utførelse av arbeid § 26-6 er det presisert at arbeidsgiver på bakgrunn av en risikovurdering skal stille til rådighet det utstyret som er nødvendig for å kunne gjennomføre dykkeoperasjonen på en fullt forsvarlig måte. Dette kravet samt kravet i arbeidsmiljøloven § 4-1 om at dykkere skal sikres et fullt forsvarlig arbeidsmiljø vil i de fleste tilfeller tilsi at det er nødvendig å bruke overflateforsynt pusteutstyr. Ved bruk av slikt utstyr vil luft, eventuelt pustegass, bli tilført dykkeren fra et pustegassforråd eller et luftinntak på land eller en dykkeplattform via en pustegasslange.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag

Arbeidstilsynet vurderer at det er behov for en tydelig bestemmelse som påbyr bruk av overflateforsynt utstyr for å øke sikkerheten innen arbeidsdykking. Dette for å oppnå økt sikkerhet ved dykking der ulykker hvor dykkere omkommer som følge av å ha gått tom for luft unngås. Tilførsel av pustegass via en dykkeslange fra overflaten gir en mye større sikkerhet for å ikke gå tom for luft eller pustegass enn ved dykking der luften eller pustegassen er medbragt i flaske på ryggen.

Med bruk av overflateforsynt utstyr vil dykkeren ha en vesentlig større mulighet til å unngå drukning, da tilførsel av pustegass fra overflaten gir en mye større pustegassreserve enn ved selvforsynt dykking. Overflateforsynt dykkerutstyr med høytrykks pustegasslange er i dag tilgjengelig på markedet. Bruk av denne typen pustegasslanger medfører at dykkeslangen vil være tilnærmet like lett håndterlig som en kommunikasjonskabel alene. Dette gjelder også i de arbeidssituasjoner der en dykker lett kan sette seg fast.

Arbeidstilsynet finner det hensiktsmessig å klargjøre hva den foreslåtte endringen innebærer for dykkeren og måten dykkeren jobber på. Nedenfor følger en beskrivelse av dette:

Dykkerens aksjonsradius

Pustegasslanger er hyllevare på lik linje med kommunikasjonskabler og er tilgjengelig på markedet med tilsvarende lengder som kommunikasjonskabler. Arbeidstilsynet vurderer at bruk av overflateforsynt dykkerutstyr ikke begrenser en dykkers aksjonsradius i forhold til hva som vil være situasjonen ved bruk av kommunikasjonskabel alene.

Vekt i vannet

Ved enkelte typer undervannsarbeid er det ønskelig at kommunikasjonskabelen eller dykkeslangen synker i vannet for å motvirke at den henger seg fast i strukturer over dykkeren. Ved andre typer undervannsarbeid er det ønskelig at den flyter. Dykker med overflateforsynt utstyr kan på samme måte som en selvforsynt dykker med kommunikasjonskabel justere oppdriften i dykkeslangen. Justering av kommunikasjonskabelens eller dykkeslangens oppdrift gjøres eksempelvis ved å feste små lodd.

Fleksibilitet og bøyelighet

Dykkeslangen er noe mindre bøyelig enn kommunikasjonskabelen. Dette medfører at mens kommunikasjonskabelen kan sules inn på overflaten, så kveiles dykkeslangen. I praksis utgjør dette en vesentlig forskjell kun ved dykking som livreddende innsats. I slike situasjoner, når hvert sekund teller, vil håndtering av dykkeslangen medføre et tidstap i forhold til håndtering av kun kommunikasjonskabelen. Tidstapet vil være i størrelsesorden sekunder, og vil for annet enn redningsdykking innsats ikke være av vesentlig betydning.

For øvrig vil det at dykkeslangen er noe mindre bøyelig enn kommunikasjonskabelen medføre at dykkeslangen i noe mindre grad vil kunne suges inn i et fartøys vannjet-inntak. Kommunikasjonskabelen vil noe lettere kunne legge seg dobbelt og kunne suges inn i fartøyet vannjet. Selv om et dykkefartøy i utgangspunktet ligger til ankers når dykkerarbeid utføres vil det kunne oppstå behov for å flytte dykkefartøyet ved dykkerulykker og nødstilfeller.

Ved arbeid under vann medfører forskjellen i bøyelighet mellom kommunikasjonskabel og dykkeslange at kommunikasjonskabelen ved dykking i noe større grad vil kunne ende opp i en vase, eller med knuter, mens dykkeslangen under vann legger seg i større bukter.

Både ved bruk av kommunikasjonskabel og ved bruk av dykkeslange er det ikke uvanlig at denne kiler seg fast i buntopografien eller installasjoner det dykkes på. Opplæring i å håndtere kommunikasjonskabel og dykkeslange under vann er en sentral del av arbeidsdykkeropplæringen. Arbeidstilsynet vurderer at det ikke er vesentlige forskjeller i risikoen for å sette fast en høytrykks dykkeslange kontra en kommunikasjonskabel. Dette avhenger mer av dykkerens opplæring og ferdigheter under vann.

Det vurderes at hvis en dykker først setter fast sin egen kommunikasjonskabel eller dykkeslange er han bedre stilt ved bruk av dykkeslange da denne har et betydelig større pustegassforråd. Alvorligheten av en slik situasjon er for øvrig avhengig av en rekke faktorer, deriblant dybde, sikt i vannet med mer. I de tilfeller der dykkeren ikke klarer å frigjøre seg vil dykkeslangen være noe tyngre å kutte enn kommunikasjonskabelen, men ved bruk av en god dykkerkniv er begge situasjoner håndterbare. Etter å ha kuttet dykkeslangen vil dykkeren ha hele reservepustegassforrådet tilgjengelig, mens dykkeren med kommunikasjonskabel i mange tilfeller allerede da har brukt opp deler av reservepustegassen. Viktigheten av å ha en skarp og god kniv er en sentral del av arbeidsdykkeropplæringen.

En kommunikasjonskabel er mer fleksibel enn en dykkeslange. Arbeidstilsynet vurderer at forskjeller i fleksibilitet og bøyelighet ikke har vesentlig operasjonelle eller sikkerhetsmessige konsekvenser. Det vurderes videre at forskjellen ikke medfører redusert bevegelsesfrihet for dykkeren.

Drag og motstand i vannmassene ved svømming.

I enkelte situasjoner arbeides det mens dykkeren svømmer i vannmassene. Motstanden i vannmassene medfører at dykker bruker noen krefter for å trekke kommunikasjonskabelen eller dykkeslangen etter seg. Dette gjelder spesielt ved dykking i strømmende vann der dykkeren svømmer mot strømmen.

Dykkeslangen har et noe større tverrsnitt enn kommunikasjonskabelen. Dette medfører at vannmassene får noe mer "tak i " dykkeslangen enn ved kun bruk av kommunikasjonskabel. Arbeidstilsynet er kjent med at flere virksomheter ved risikovurdering av arbeidsoperasjoner i liten grad tar hensyn til de farer som strømmende vann medfører. I de situasjoner der det er en vesentlig forskjell i drag, mellom bruk av kommunikasjonskabel og dykkeslange vil strømforholdene være såpass krevende at det ikke bør dykkes.

Arbeidstilsynet vurderer at ved dykking i forsvarlige strømforhold vil dykking med dykkeslange med tilførsel av luft eller pustegass ikke medføre vesentlige forskjeller i drag i dykkeslangen i forhold til ved dykking med kun kommunikasjonskabel.

Kommunikasjonskabel eller dykkeslange som forstyrrende element ved fotografering

Ved enkelte typer undervannsfotografering er dykkeren avhengig av at ingen deler av dykkerutstyret kommer inn i kameravinkelen og blir filmet. Dette gjelder eksempelvis ved naturfotografering.

I enkelte situasjoner vil det være nødvendig å benytte en egen dykker til å håndtere kommunikasjonskabel eller dykkeslange slik at ikke innspillingen forstyrres. Det vurderes at det ikke vil være noe vesentlig forskjell mellom en kommunikasjonskabel og dykkeslanges evne til å påvirke undervannsfotografens arbeid. Det vises her til vurderingene beskrevet ovenfor.

Plassbehov ved dykking fra liten båt.

Ved dykking fra liten båt kan lineholder sule inn kommunikasjonskabelen når dykkeren er på vei til overflaten. Dette kan gjøres i en liten kasse eller sekk. Ved bruk av dykkeslange vil lineholder ofte måtte kveile denne i en kasse eller på dørken i dykkebåten. Plassbehovet for dykkeslangen vil være noe større, estimert til en kvadratmeter. Vekt av dykkeslange og flaskebanke (to dykkerflasker) estimeres til omtrent 45 kg.

For effektiv behandling av bevisløs dykker kreves det dekkplass slik at dykkeren kan ligge ned samt plass til å kunne gjennomføre livreddende førstehjelp og gi oksygen med mer. Arbeidstilsynet vurderer at hvis det benyttes et så lite dykkerfartøy at det ikke er plass til å kveile dykkeslangen ombord, vil plassforholdene i utilbørlig grad begrense dykkerteamets evne til å yte livreddende førstehjelp.

Det vurderes samlet sett at bruk av dykkeslange med høytrykks pustegasslange ikke i vesentlig grad begrenser dykkerens bevegelsesfrihet i forhold til bruk av kommunikasjonskabel. Arbeidstilsynet foreslår at det innføres et krav om at det som hovedregel skal brukes overflateforsynt dykkerutstyr i forskriften § 26-6.

Med bakgrunn i kravet om at dykkere skal sikres et fullt forsvarlig arbeidsmiljø anser Arbeidstilsynet at dykking ved bruk av selvforsynt pusteutstyr bare kan benyttes ved redningsdykking og trening i dette, ved fritidsdykkeropplæring og ved fritidsdykkerguiding samt ved dykking ned til ni meters dybde der det er anledning til å dykke med dykkerbevis klasse A forutsatt at det er fri vei til

overflaten. Disse tilfellene foreslås inntatt som unntak fra kravet om bruk av overflateforsynt pusteutstyr i bestemmelsen.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Å innføre et krav om bruk av overflateforsynt pusteutstyr vil medføre økonomiske investeringer for virksomheter som ikke benytter dette utstyret i dag, noe som mest sannsynlig vil gjelde små virksomheter. Arbeidstilsynet antar at kravet i særlig grad vil få betydning for virksomheter som utfører skjellsanking, undervannsfotografering og vitenskapelig dykking, samt virksomheter som kun sporadisk utfører dykkerarbeid.

Arbeidstilsynet har fått opplyst at kostnader ved innkjøp av pustegasslange med tilhørende utstyr er i størrelsesorden kr. 100 000 per sett.

Arbeidstilsynet er videre blitt opplyst om at flere virksomheter innen redningsdykking, vitenskapelig dykking og skjellsanking allerede har gått til anskaffelse av slikt utstyr. Utstyrsnivået antas i dag å være noe lavere i Nord-Norge. Her må flere virksomheter investere i nytt utstyr, også i bransjer som i resten av landet har denne typen utstyr.

Enkelte dykkerutstyrsleverandører har overfor Arbeidstilsynet pekt på at et krav om bruk av overflateforsynt dykkerutstyr vil åpne opp for flere utstyrsleverandører og økt konkurranse på dette markedet, noe som kan medføre et noe lavere kostnadsnivå for slikt utstyr.

De foreslåtte endringer antas ikke å innebære økte administrative kostnader.

2.8.3 § 26-11 Krav om dykkerbevis og helseerklæring - forslag om å tydeliggjøre hva slags arbeid som kan utføres med de ulike dykkerbevisene

Hensikten med forslaget er å presisere bestemmelsen slik at det fremgår klart at det kreves dykkerbevis klasse A eller B for all arbeidsdykking, og tydeliggjøre når det kreves dykkerbevis klasse A og når det kreves dykkerbevis klasse B.

1. Bakgrunn og gjeldende rett

Forskrift om utførelse av arbeid § 26-11 stiller krav om dykkerbevis som dekker den dykkeaktiviteten som skal utføres, men er ikke tydelig på at det kreves dykkerbevis klasse A eller B for all arbeidsdykking. Siden bestemmelsen ikke uttrykker dette spesifikt, er bestemmelsen blitt misforstått og noen aktører har lagt til grunn at det er tilstrekkelig med fritidsdykkersertifikat.

Arbeidsdykking skiller seg vesentlig fra fritidsdykking med mange særegne farenomenter. Arbeidsdykkeropplæring reflekter dette gjennom økt bredde og detaljgrad i opplæringen. Flere dykkevirksomheter har tatt til orde for et tydeligere regelverk vedrørende kompetansekrav og dykkerbevis for å bidra til mer enhetlige rammevilkår.

Arbeidstilsynet har i sin forståelse av bestemmelsen lagt til grunn at med dykkerbevis menes dykkerbevis klasse A eller klasse B etter §§ 26-20 og 26-21. Dette innebærer etter gjeldende regulering at det for arbeidsdykking i hovedsak kreves opplæring til dykkebevis klasse B, men for enkelt og lett arbeid ned til 30 meter er det tilstrekkelig med klasse A. Nærmere grensedragning har vært gjort i kommentarene til de nevnte bestemmelsene.

Begrensningen i bruken av klasse A til «enkelt og lett arbeid» tolkes og forstås forskjellig i dykkebransjen. Arbeidstilsynet mener det vil kunne ha stor sikkerhetsmessig betydning å tydeliggjøre hvilke arbeidsoperasjoner som kan utføres med henholdsvis dykkerbevis klasse A og B. Økt kompleksitet i arbeidet som skal utføres under vann medfører et større farepotensiale, økt kompetansebehov og derfor behov for dykkerbevis klasse B.

Arbeidstilsynet er kjent med at dykkerbevis klasse A benyttes ved tyngre anleggsarbeid, ved samtidig bruk av kraftkrevende verktøy, dykking i fiskemerder, med mer.

Dykkersertifikat klasse S er utstedt på bakgrunn av et fritidsdykkersertifikat, brukes i hovedsak av vitenskapelige dykkere, og benyttes i dag til arbeidsoppgaver som etter forslaget vil kreve et dykkerbevis klasse A eller klasse B. Arbeidstilsynet vurderer at det ikke er forsvarlig at arbeidstakere utfører arbeidsdykking i vitenskapelig henseende med kun et fritidsdykkersertifikat som opplæring, da slike arbeidsoppgaver omfatter risikoforhold som normalt krever utdanning, opplæring og kompetanse tilsvarende klasse B.

Det er i dag regulert krav som stilles til redningsdykking om livreddende innsats, men det er ikke stilt kompetansekrav til dykker som skal gjennomføre søk etter antatt omkommet.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag

Forslaget til endring innebærer å presisere at det kreves dykkerbevis klasse A eller B etter forskriften §§ 26-20 og 26-21 (ny §§ 26-21 og 26-22) for all arbeidsdykking. I tillegg foreslås det å presisere forskjellen mellom de to dykkerbevisene, ved hvilket arbeid det kreves klasse A og når det kreves klasse B.

Det foreslås å tydeliggjøre at bl.a. følgende arbeidsoperasjoner krever dykkerbevis klasse B:

- arbeid med hydraulisk, pneumatisk eller på annet vis kraftkrevende verktøy slik som slamsuger, spyleutstyr eller ejetorpumpe.
- arbeid med kran, taljer, vinsj, løfteutstyr eller løfteballong,
- arbeid med fangstnett med vekt i vann over 2 kg.
- dykking i fiskemerder, dykking på fartøysskrog, i forbindelse med pilarer, kaier, rørledninger, konstruksjoner, anlegg, eller der det kan være fare for å sette seg fast.

Værforhold, bølgehøyde, strømforhold, sikt og lysforhold vil også kunne påvirke kompleksiteten i oppgavene som skal utføres, og ha betydning for om dykkerbevis klasse A er tilstrekkelig.

Det foreslås et unntak fra krav til dykkerbevis klasse B for redningsdykking og trening i dette, da det ved slik dykking vil være nødvendig å benytte verktøy som tilsier krav om klasse B.

Arbeidstilsynet vurderer at en presisering av kompetansekravene vil kunne bidra til å forhindre at det utføres arbeidsdykking uten tilstrekkelig kompetanse, noe som både vil utgjøre en sikkerhetsrisiko og være konkurransevridende.

Arbeidstilsynet mener det er hensiktsmessig at dykkere som arbeider som undervannsfotografer og vitenskapelige dykkere må ha et dykkerbevis klasse A eller B. I dag brukes i prinsippet S-sertifikatet til slikt arbeid uten begrensninger, noe som er en uholdbar situasjon sett hensyn til de risikoforhold slikt arbeid kan innebære.

Deler av den vitenskapelige dykkingen gjennomføres som del av større forskningstokt. Det innebærer at dykkingen foregår fra større forskningsfartøy som har mye annen aktivitet enn dykking. Dykkerne får da gjerne tildelt spesifikke tidsperioder for oppdragene. Dykkeaktiviteten på slike tokt vil som følge av dette i mindre grad kunne ta hensyn til værforhold. Dykkerne vil i slike tilfeller dermed kunne være presset på tid for å få dykkerarbeidet utført. Et argument om at vitenskapelige dykkere har mindre arbeidspress enn kommersielle aktører, og dermed kan ta seg bedre tid til planlegging og eventuelt utsette oppdrag, vil derfor ikke alltid være reelt.

Selv om Arbeidstilsynet mener det er nødvendig å kreve dykkerbevis klasse A eller B for vitenskapelige dykkere og undervannsfotografer, anerkjennes det at de dykkere som i dag bruker klasse S innen slik dykking har relevant praksis og erfaring med flere av de risikoforhold og det arbeidsutstyr som omfattes av dykkerbevis klasse A. Det foreslås derfor innført et påbyggingskurs av kortere varighet for de dykkere som trenger dykkerbevis klasse A når S-sertifikatet opphører å gjelde, se forslag til endring av § 32-3. Dette vil gjelde opptil 100 dykkere som i dag har klasse S og utfører arbeidsdykking i vitenskapelig formål eller som undervannsfotografer.

Søk etter antatt omkommet under vann kan innebære en vesentlig psykologisk belastning, og det foreslås å begrense slikt arbeid til dykkere med opplæring i dette.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

De foreslåtte endringer er i stor grad en presisering av Arbeidstilsynets forståelse av gjeldende regulering. Når endringen allikevel medfører at en del dykkere må gjennomføre ytterligere opplæring er dette en konsekvens av at gjeldende regelverk åpner opp for ulike tolkninger, og således er noe upresist.

De foreslåtte endringene vil først og fremst berøre vitenskapelig dykking. Dette arbeidet foregår både i lite utsatte områder med få risikomomenter, men også på utsatte lokasjoner, der arbeidet vil være særlig risikofyllt. Dette kan for eksempel gjelde dykking under havis, dykking ut mot åpent hav, arkeologiske utgravninger med bruk av slamsuger, ejetorpumpe, med mer. Endringene som foreslås vil etter Arbeidstilsynets synspunkt gi bedre sammenheng mellom risikoforholdene i arbeidet og kravet til kompetanse for å kunne utføre arbeidet, på linje med annen arbeidsdykking. Arbeidstilsynet mener det er hensiktsmessig med et minstekrav om opplæring som dekker alle de risikoforhold vitenskapelige dykkere i alminnelighet kan utsettes for.

De fleste dykkevirksomhetene som utfører vitenskapelig dykkearbeid er offentlige institusjoner. Endringen vil derfor ikke utgjøre en økonomisk belastning for det private næringslivet. Kravet vil medføre at offentlig ansatte får krav om samme opplæring og kompetanse som det som kreves for å utføre tilsvarende arbeidsoppgaver innen det private næringslivet.

Forslaget innebærer at arbeidstakerne får økt kompetanse om dykking som vil øke kvalifikasjonene og bedre sikkerheten. Harmonisering av dykkerbevisene, ved å gjennomgående stille krav om dykkerbevis klasse A eller B, vil dessuten gjøre det lettere for en arbeidstaker å gå fra en bransje til en annen.

Arbeidstilsynet er kjent med at flere virksomheter vil oppleve forslagene som økonomisk byrdefulle. Andre virksomheter vil med endringene kunne oppleve at konkurransevilkårene i markedet blir mer like, der arbeidstakers kompetansenivå i mindre grad blir en konkurransefaktor.

De foreslåtte endringer antas ikke å innebære administrative konsekvenser.

2.8.4 § 26-13 Kvalifikasjonskrav til dykkeleder - forslag om å formalisere opplæringskravet for dykkeleder og stille krav om oppdateringskurs

Hensikten med forslaget er å innføre krav om at dykkeledere skal ha grunnkurs og jevnlig oppdateringskurs innenfor dykkeledelse. Forslaget fjerner adgangen til å være dykkeleder for den som kan «dokumentere tilsvarende kunnskaper». Forslaget må sees i sammenheng med forslaget om å innføre en ny bestemmelse om dokumentert sikkerhetsopplæring for dykkeledere, der det stilles krav om innhold og varighet av både grunnkurs og oppdateringskurs.

1. Bakgrunn og gjeldende rett

Dykkelederen har en nøkkelrolle for å påse at sikkerheten og helsen til dykkeren og de øvrige arbeidstakerne blir ivaretatt gjennom dykkeoperasjonen, og i forskrift om utførelse av arbeid § 26-26 (ny § 26-28) er det fastsatt hva som er dykkelederens oppgaver. Det stilles i denne bestemmelsen krav til dykkelederens oppgaver. Kvalifikasjonskrav til dykkeleder følger av § 26-13 hvor det primært stilles krav om dykkelederkurs, men dette er ikke et absolutt krav. Forskriften stiller heller ikke krav eller gir noe oversikt over hva et dykkelederkurs skal og bør inneholde. Arbeidstilsynet får mange henvendelser om hva slags kurs som er godt nok og hvilken kompetanse som er god nok til at kurs ikke er nødvendig.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag

Dykkelederens rolle er av stor sikkerhetsmessig betydning i forhold til å påse at sikkerheten blir ivaretatt ved dykkeoperasjoner. Det bør derfor stilles krav til dykkelederens formelle kompetanse og at denne oppdateres jevnlig. Dykkelederen har en operativ funksjon gjennom hele dykkeoperasjonen. Dykkeleder skal blant annet sikre at alle risikoforhold er identifisert og håndtert, at oppgavene er planlagt og organisert for å hindre skade og ulykke, og sikre beredskap og førstehjelp dersom noe uforutsett skulle skje. Arbeidstilsynet vurderer at dagens regel, hvor det ikke stilles formelle krav til teoretisk og praktisk opplæring for dykkeleder, ikke er tilfredsstillende.

Det foreslås å innføre et krav om at den som skal arbeide som dykkeleder må ha gjennomført kurs i form av grunnkurs i dykkeledelse samt et oppdateringskurs minst hvert femte år. Oppdateringskursene vil ha kortere varighet enn grunnkurset, men anses likevel nødvendig for å oppdatere dykkeleder på forsvarlig metode, risikokartlegging, risikovurdering og risikoreduserende tiltak, samt kunnskapsoverføring/erfaringsutveksling fra inntrufne ulykker og uønskede hendelser. Forslaget må sees i sammenheng med forslaget om en ny bestemmelse om dokumentert sikkerhetsopplæring for dykkeleder i § 26-23. I tillegg foreslås det å tydeliggjøre gjeldende krav om at dykkeleder skal ha dykkerbevis etter denne forskrift.

Forslaget innebærer også at siste del av setningen i § 26-13 bokstav b, hvor det åpnes for at kravet om kurs i dykkeledelse kan fravikes der dykkeleder «kan dokumentere tilsvarende kunnskaper», fjernes. Dette begrunnes med at alternativet har vært ment som en overgangsordning. Det har imidlertid ikke vært satt noen sluttdato eller lagt til rette for at personer med lang erfaring, som bestemmelsen har vært myntet på, kan oppdatere seg ved å skaffe seg nødvendige tilleggskunnskaper for å oppnå kompetanse til å være kvalifisert som dykkeleder.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Det vil få økonomiske konsekvenser for virksomhetene å sende personell på et tredagers oppdateringskurs hvert femte år. For dykkere som har fungert som dykkeledere uten å ha gjennomgått

grunnkurs, vil det være en kostnad ved å sende disse på et grunnkurs. Under henvisning til dykkelederens sentrale rolle i det systematiske og forebyggende HMS-arbeidet antas det at endringen vil kunne ha stor effekt på skade- og ulykkesstatistikken.

2.8.5 § 26-14 Kvalifikasjonskrav til dykker - forslag om å tydeliggjøre at dykker skal ha dykkerbevis klasse A eller B

Hensikten med forslaget er å tydeliggjøre at kravet til dykkerbevis for dykkeren er at denne skal ha dykkerbevis klasse A eller B, dvs. dokumentert sikkerhetsopplæring som omtalt i forskriften §§ 26-20 og 26-21.

1. Bakgrunn og gjeldende rett

Arbeidstilsynet erfarer at kravet i forskrift om utførelse av arbeid § 26-14 om at dykkeren skal ha «dykkerbevis» av virksomheter er tolket slik at fritidsdykkerbevis kan omfattes av dette begrepet. En tydeliggjøring av at det med begrepet «dykkerbevis» menes krav om dykkerbevis klasse A og B etter §§ 26-20 og 26-21, er på denne bakgrunn nødvendig.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag

Bestemmelsen i § 26-14 sier at dykker skal ha dykkerbevis for den aktuelle dybde og arbeidsoperasjon og inneha de kunnskaper som er nødvendig for de aktuelle arbeidsoppgavene. Arbeidstilsynet har i sin håndheving av bestemmelsen lagt til grunn at det kreves dykkerbevis etter forskrift om utførelse av arbeid kapittel 26 da det er her det er gitt sikkerhetsbestemmelser for arbeidsdykking. Kravet er blitt misforstått av noen aktører og det er derfor behov for en klargjøring.

Arbeidstilsynet foreslår derfor en presisering i § 26-14 som tydeliggjør at det er dykkerbevis etter forskrift om utførelse av arbeid det stilles krav om. Forslaget innebærer ingen realitetsendring i forhold til gjeldende rett.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslag til endring er en stadfestelse av gjeldende rett og vil ikke innebære økonomiske eller administrative konsekvenser.

2.8.6 § 26-15 Kvalifikasjonskrav til beredskapsdykker - forslag om å presisere kravet til dykkerbevis

Hensikten med forslaget er å tydeliggjøre at kravet til dykkerbevis for beredskapsdykker er at denne skal ha dykkerbevis klasse A eller B utstedt i henhold til §§ 26-20 og 26-21 (ny §§ 26-21 og 26-22) i forskrift om utførelse av arbeid. Videre foreslås det å innføre krav om at beredskapsdykkerens dykkerbevis skal dekke den arbeidsoperasjonen som dykkeren skal utføre.

1. Bakgrunn og gjeldende rett

Arbeidstilsynet erfarer at kravet om at beredskapsdykkeren skal ha «dykkerbevis» i forskrift om utførelse av arbeid § 26-15 av virksomheter er tolket slik at et fritidsdykkerbevis kan omfattes av dette

begrepet. På bakgrunn av dette er det nødvendig å tydeliggjøre at med begrepet «dykkerbevis» er det ment krav til dykkerbevis klasse A og B etter forskrift om utførelse av arbeid.

I dagens bestemmelse stilles det videre kun krav om at beredskapsdykker skal være kvalifisert for den aktuelle *dybden*. Dersom arbeidsoperasjonen foregår på 15 meters dyp er det dermed kun krav til at beredskapsdykker skal ha et dykkerbevis klasse A, selv om dykkeren håndterer verktøy som krever klasse B. En beredskapsdykker som skal hjelpe dykkeren i en nødsituasjon må imidlertid kjenne til og kunne håndtere den risikoen dykkeren utsettes for, og det må derfor stilles krav om at beredskapsdykkeren må være kvalifisert for de samme oppgavene og de samme verktøyene som dykkeren bruker.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag

Bestemmelsen i § 26-15 sier at beredskapsdykker skal ha dykkerbevis og være kvalifisert for den aktuelle dybden. Arbeidstilsynet har i sin håndheving av bestemmelsen lagt til grunn at det kreves dykkerbevis etter forskrift om utførelse av arbeid kapittel 26 da det er i dette kapittelet det er gitt sikkerhetsregler for arbeidsdykking. Bestemmelsen sier videre heller ikke noe om hvilket omfang og innhold opplæringen må ha. Kravene er blitt misforstått av virksomheter i enkelte situasjoner, og det er derfor behov for en klargjøring.

Beredskapsdykkerens funksjon er å gi hjelp til en dykker i fare- eller nødssituasjoner. I en slik situasjon vil en beredskapsdykker bli utsatt for flere av de samme faremomentene som en dykker utsettes for. Her nevnes dykking under særlig krevende klimatiske forhold, tidspress, farer fra verktøy, undervannsinstallasjoner, kran- vinsj- og løfteoperasjoner med mer. Dette medfører at det er behov for at beredskapsdykkeren har en opplæring og et dykkerbevis av samme klasse som dykkeren i den enkelte dykkeoperasjon.

Arbeidstilsynet foreslår derfor en presisering av hvilket krav til dykkerbevis som stilles for å kunne utføre funksjonen som beredskapsdykker for å både presisere hva som ligger i «dykkerbevis» og å knytte kravet om dykkerbevis opp til både arbeidsoperasjonens dybde og hvilken arbeidsoperasjon som skal utføres. Dette i samsvar med kvalifikasjonskravene til dykker i § 26-14.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Endringen antas ikke å få store økonomiske eller administrative konsekvenser for virksomhetene. Presiseringen om krav til dykkersertifikat er en stadfestelse av gjeldende rett. Når det gjelder kravet om at beredskapsdykker skal ha samme dykkerbevis som dykker vises det til at Arbeidstilsynet er kjent med at det er vanlig at dykkere på et arbeidslag ruller på å være dykker og beredskapsdykker og dermed har de samme kvalifikasjonene. Forslaget antas derfor ikke å ville innebære økonomiske konsekvenser av betydning.

2.8.7 § 26-19 Fagopplæring og redningsdykking - forslag om å presisere hva som ligger i fagkompetanse og skille krav til fagkompetanse og redningsdykking

Hensikten med forslaget er å presisere at kravet om fagkompetanse etter denne bestemmelsen er et krav som kommer i tillegg til kravet om dokumentert sikkerhetsopplæring som arbeidsdykker etter §§ 26-20 og 26-21 (ny §§ 26-21 og 26-22) og å plassere kravet til fagopplæring for den som skal utøve redningsdykking i en egen bestemmelse.

1. Bakgrunn og gjeldende rett

Bestemmelsen i forskrift om utførelse av arbeid § 26-19 sier at arbeidsgiver skal påse at dykkeren er kvalifisert for arbeidet og har den nødvendige og spesifikke fagkompetanse som skal til for å utføre arbeidet på en sikker måte, og at fagkompetansen må kunne dokumenteres skriftlig. I dette kravet ligger det noe mer enn at dykkeren skal ha et dykkerbevis klasse A eller B.

Begrepet fagkompetanse i § 26-19 antas å være et vidt begrep som kan omfatte så vel fagbrev som annen formalisert opplæring, dokumentert eller sertifisert sikkerhetsopplæring i bruk av arbeidsutstyr, eller mer uformell kompetanse opparbeidet gjennom lang erfaring med en type undervannsarbeid. Poenget med å kreve spesifikk fagkompetanse er at denne også forutsettes å inneholde et sikkerhetselement, dvs. at dykkeren kan arbeide på en sikrere måte når han har fagkompetanse.

Det er arbeidsgiver som skal vurdere og sørge for at dykkeren har nødvendig og spesifikk fagkompetanse for det arbeidet som skal gjøres. Det har vært en viss usikkerhet i bransjen med hensyn til om kravet til fagkompetanse i denne bestemmelsen er en del av eller kommer i tillegg til kravet om dokumentert sikkerhetsopplæring.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag

Arbeid under vann krever særlig forsiktighet. Risiko og forholdsregler varierer med hvilken type arbeid som skal utføres, og det stilles derfor krav om spesifikk fagkompetanse.

For å sikre et forsvarlig kompetansenivå må det tydeliggjøres at kravet til kompetanse etter denne bestemmelsen kommer i tillegg til kravet til dokumentert sikkerhetsopplæring etter §§ 26-20 og 26-21 (ny §§ 26-21 og 26-22).

Arbeidstilsynet har lagt til grunn denne forståelsen av bestemmelsen og dette er også utdypet i kommentarene til bestemmelsen. Da det fortsatt antas å være uklart for virksomhetene hva som ligger i kravet til fagkompetanse ut over kravet om dokumentert sikkerhetsopplæring foreslås det at dette tydeliggjøres i bestemmelsen. Det foreslås også å endre overskriften til § 26-19 ved at begrepet «fagopplæring» erstattes med begrepet «fagkompetanse». Dette for at overskriften skal gjenspeile innholdet i bestemmelsen.

For å skille på de generelle krav til fagkompetanse og kompetansekrav til redningsdykking, foreslås det at kompetansekravet til redningsdykking skilles ut som en egen bestemmelse, som en ny § 26-20. Det er ikke foreslått materielle endringer i denne bestemmelsen.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget innebærer en presisering av gjeldende rett, og antas derfor ikke å medføre økonomiske eller administrative konsekvenser.

2.8.8 § 26-20 Dokumentert sikkerhetsopplæring – dykkerbevis klasse A - forslag om å oppdatere kravene til opplæring for dykkerbevis klasse A

Hensikten med forslaget er å innføre et krav om at det skal gis opplæring i bruk av overflateforsynt dykkerutstyr også for dykkerbevis klasse A, i tillegg til opplæring i selvforsynt utstyr. Videre er hensikten å ta bort adgangen som er gitt i dagens fjerde ledd til at visse deler av opplæringen kan

sløyfes eller erstattes av fagopplæring. I tillegg er hensikten å foreslå at personer som har dykkersertifikat klasse S skal kunne få utstedt et dykkerbevis klasse A etter å ha gjennomført et kortere kurs.

1. Bakgrunn og gjeldende rett

Forskrift om utførelse av arbeid § 26-20 stiller i tredje ledd krav om at opplæringen til dykkerbevis klasse A skal omfatte selvforsynt dykking med luft som pustegass. Da det foreslås endringer i § 26-6 for å innføre en hovedregel om at det skal benyttes overflateforsynt dykkerutstyr ved arbeidsdykking, er det behov for å oppdatere opplæringskravene til også å omfatte overflateforsynt dykking.

Det skal etter § 26-20 gis opplæring i bruk av vanlig og enkelt arbeidsutstyr jf. annet ledd bokstav k), men etter fjerde ledd kan denne opplæringen ved dykking i forbindelse med forskningsoppdrag sløyfes og erstattes av fagopplæring jf. § 26-19 i det arbeidsutstyret som det enkelte forskningsoppdrag krever.

Det er foreslått en endring av § 32-3 som innebærer at adgangen til å utføre arbeidsdykking med klasse S-sertifikat opphører fra 1. januar 2020. Det er i dag ingen mulighet for å kunne ta kurs med redusert varighet for personer som har gamle klasse S-sertifikat for ved dette å kunne oppnå dykkerbevis klasse A.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag

Dykkerbevis klasse A er ifølge § 26-20 første ledd ment å gi «grunnleggende teoretiske kunnskaper og praktiske ferdigheter for å kunne oppholde seg og bevege seg trygt under vann» og å utføre «enkelt og lett arbeid under vann ned til 30 meter».

Arbeidstilsynet foreslår å innføre krav om at det i opplæring til dykkerbevis klasse A skal inngå opplæring i bruk av overflateforsynt dykkerutstyr. Dette for sammenhengens skyld, jf. forslag til endring av § 26-6 om krav om utstyr for forsvarlig dykking. Det anses nødvendig at opplæring i overflateforsynt dykkerutstyr inkluderes i arbeidsdykkeropplæringen for å sikre et minstenivå når det gjelder kunnskap om bruk av utstyret, prosedyrer for bruk, samt nødprosedyrer.

Det foreslås videre at adgangen til å sløyfe innføring i bruk av trykkammer for dykkere som skal utføre dykking uten dekompresjon i vitenskapelig hensikt som i dag følger av bestemmelsens fjerde ledd, fjernes. Kunnskap om bruk av trykkammer er viktig i forbindelse med håndtering av dykkerulykker. Vitenskapelig dykking gjennomføres i flere tilfeller langt fra annen infrastruktur og helsehjelp, der dykkerens kompetanse vil kunne være avgjørende. Det nevnes i denne sammenheng at det er plassert et trykkammer for behandling av vitenskapelige dykkere ved forskningsbasen i Ny-Ålesund. Det planlegges også med å kunne gjennomføre trykkammerbehandling om bord i det nye forskningsfartøyet «Kronprins Haakon». Arbeidstilsynet vurderer at kunnskap om trykkammerbehandling av dykkere vil være en viktig del av opplæringen også til dykkerbevis klasse A. Det foreslås også at adgangen til at fagopplæring i det arbeidsutstyr som det enkelte forskningsoppdrag krever kan erstatte den dokumenterte sikkerhetsopplæring i bruk av enkelt arbeidsutstyr, fjernes. Manglende opplæring i bruk av enkelt arbeidsutstyr vil medføre et uensartet minste kompetansenivå og dette vil kunne medføre en fare for dykkeren. Her nevnes eksempelvis farer ved bruk av fangstnett. Arbeidstilsynet vurderer at fagopplæring innen dykking kommer i tillegg til den dokumenterte sikkerhetsopplæringen etter § 26-20 (forslag til ny § 26-22). Arbeidstilsynet foreslår derfor å oppheve fjerde ledd.

Det foreslås til slutt at dykkere med dykkersertifikat klasse S gjennom opplæring med en varighet på minimum 4 uker kan få utstedt dykkerbevis klasse A. Dette for å høyne sikkerheten ved

arbeidsdykking og samtidig ivareta kompetanse fra allerede gjennomført utdanning, slik at de som i dag har sertifikat i klasse S kan erstatte dette med dykkerbevis klasse A.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Økonomiske og administrative konsekvenser må sees i sammenheng med forslag til endring av §26-11 om krav om dykkerbevis og helseerklæring, vedrørende grenseoppgangen mellom bruk av dykkerbevis klasse A og B. Videre må konsekvensene sees i sammenheng med forslag til endring av § 32-2 overgangsbestemmelse, i forhold til dykkersertifikat klasse S.

Arbeidstilsynet vurderer at opplæring i bruk av overflateforsynt utstyr og innføring i bruk av trykkammer samt opplæring i bruk av enkelt arbeidsdykkerutstyr kun i liten grad vil ha økonomiske konsekvenser for dykkevirksomheter. Utstyret som det gis opplæring i vil allerede være tilstede ved opplæringsstedene. Adgangen for de med sertifikat klasse S til å oppnå dykkerbevis klasse A ved å gjennomføre en opplæring med redusert varighet sammenlignet med det ordinære kravet, vil medføre besparelser for den enkelte kursdeltager og virksomhet tilsvarende tre ukers arbeidstid i tillegg til redusert kursavgift tilsvarende tre ukers kursvirksomhet.

For dykkerskolene innebærer det at de må etablere nye kurs som gjelder påbyggingskurs fra klasse S til klasse A.

2.8.9 Ny § 26 -23 - forslag om å innføre en ny bestemmelse om hva som skal være innholdet i en dokumentert sikkerhetsopplæring for dykkeleder

Hensikten med forslaget er å innføre krav til innhold og varighet av en dokumentert sikkerhetsopplæring for dykkeleder, dette i form av et grunnkurs og oppdateringskurs hvert femte år.

1. Bakgrunn og gjeldende rett

Forskrift om utførelse av arbeid § 26-13 stiller kvalifikasjonskrav til dykkeleder i form av at denne skal ha gjennomført kurs i dykkeledelse eller kunne dokumentere tilsvarende kunnskaper. Det fremgår imidlertid ingen krav til innhold eller omfang av et slikt kurs, eller hvilke tilsvarende kunnskaper som kan anses å være tilstrekkelig til at kurs er unødvendig.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag

Dykkeleder har en nøkkelrolle for å påse at hensynet til dykkerens helse og sikkerhet, samt hensynet til helse og sikkerhet for andre i en dykkeoperasjon blir ivaretatt. Videre å påse at arbeidet med å risikovurdere og kvalitetssikre det enkelte arbeidsoppdrag blir ivaretatt. Vedkommende har også ansvaret for beredskap og oppfølging i nødsituasjoner. Det fremgår av forskrift om utførelse av arbeid § 26-13 hva som er kvalifikasjonskravene til en dykkeleder, og av § 26-26 hva som er en dykkeleders oppgaver.

Det er opplyst fra bransjen at det er usikkerhet med hensyn til hva som er kvalifikasjonskravene til en dykkeleder og at det er uklart hva som ligger i kravet om å ha gjennomført kurs i dykkeledelse etter § 26-13. Arbeidstilsynet får jevnlig spørsmål om det er nødvendig at aktuelle dykkeledere må ta kurs eller om vedkommende allerede har gode nok kunnskaper, videre hva kurset må inneholde og hvem som arrangerer kurs.

Arbeidstilsynet foreslår på bakgrunn av dette å innføre en ny bestemmelse i forskriften § 26-23 som setter krav til innhold og varighet av opplæringen til dykkeleder.

Det er foreslått at bestemmelsen utformes etter mønster av §§ 26-20 og 26-21 (ny §§ 26-21 og 26-22) om dokumentert sikkerhetsopplæring for dykkerbevis klasse A og B, og at opplæringskravet bør innføres i form av et krav om grunnkurs med oppdateringskurs hvert femte år. Forslaget må sees i sammenheng med forslaget i § 26-13 om å innføre plikt til at dykkeleder skal ha kurs i dykkeledelse som grunnkurs med oppdateringskurs hvert femte år.

Forslaget innebærer at det stilles klare krav om at dykkeleder etter å ha gjennomgått opplæringen skal ha opparbeidet seg visse teoretiske og praktiske kvalifikasjoner, videre hvilke tema som må gjennomgås på et dykkelederkurs, samt krav om vedlikeholdelse av tilegnede kvalifikasjoner gjennom fornyet kurs. Opplæringen må stå i samsvar med kravene, oppgavene og forventningene som følger av forskriften og kravet om et fullt forsvarlig arbeidsmiljø.

Et kurs i dykkeledelse foreslås som et grunnkurs. Grunnkurset foreslås å ha en varighet på minst to uker, fordelt tilnærmet likt på teoretisk og praktisk undervisning. Teoretisk foreslås det at det gis sikkerhetsopplæring i:

- planlegging, risikovurdering og beredskap,
- erfaringer fra evaluering av tidligere ulykker,
- kommunikasjon,
- skadestedsledelse,
- adferd i stressituasjoner, inkludert emosjonell førstehjelp, og
- god operasjonell praksis.

I den praktiske delen av undervisningen skal hver kursdeltaker minst en gang delta i en praktisk øvelse i rollen som dykkeleder, og i dette skal det inngå planlegging, risikovurdering og ledelse av dykkeoperasjon, håndtering av dykkerulykke, inkludert skadestedsledelse, brief og debrief.

Videre foreslås det i tillegg å innføre et krav om et oppdateringskurs. Oppdateringskurset foreslås å ha en varighet på minst tre dager. Teoretisk skal kurset vektlegge erfaringer fra evaluering av inntrufne ulykker. Videre foreslås det et krav om at hver kursdeltager minst en gang i løpet av kurset i praksis skal utføre rollen som dykkeleder, og denne øvelsen skal inneholde:

- planlegging,
- risikovurdering og ledelse av dykkeoperasjon,
- håndtering av en dykkerulykke, inkludert skadestedsledelse, og
- brief og debrief.

Det foreslås også at en dykkeleders grunnkunnskap i form av dokumentert sikkerhetsopplæringen for dykkerbevis og på opplæringen i grunnkurset skal kvalitetssikres ved at hver kursdeltager skal testes gjennom en teoretisk prøve i:

- regelverket for dykking,
- grunnleggende dykkemedisin,
- livreddende førstehjelp,
- bruk av dykketabeller, og
- journalføring.

Det foreslås at oppdateringskurset har en gyldighetstid som ikke overskrider 5 år.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Kravet innebærer at alle som skal fungere som dykkeleder må gjennomføre et grunnkurs i dykkeledelse på to uker og et oppdateringskurs hvert femte år på 3 dager. Dette vil medføre kostnader i form av kursavgifter og det kan innebære kostnad i form av redusert bemanning i driften.

Innføring av bestemmelsen vil innebære at dykkerskolene må utarbeide kursopplegg og kursdokumentasjon for både grunnkurs og oppdateringskurs.

2.8.10 § 26-25 Forsvarlig bemanning - forslag om å øke minimumskravene til forsvarlig bemanning

Hensikten med forslaget er å tydeliggjøre at bemanningen primært skal stå i forhold til arbeidsoppgavene som skal utføres, og øke sikkerhetsnivået ved arbeidsdykking ved å skjerpe bemanningskravene i dykkeoperasjoner fra minimum tre til minimum fire personer. Bestemmelsens oppbygning og innhold endres slik at det stilles krav om at det må fremlegges en skriftlig vurdering av hva som er forsvarlig bemanning i den enkelte operasjon. Det foreslås unntak for visse typer dykking.

1. Bakgrunn og gjeldende rett

I forskrift om utførelse av arbeid § 26-25 stilles det krav om en minimumsbemanning på tre personer; en dykkeleder, en dykker og en reservedykker. I bestemmelsens annet ledd er det et krav om at bemanningen skal stå i forhold til de arbeidsoppgavene som skal utføres. Kravets plassering i annet ledd sammenholdt med at det ikke er noe krav om at denne vurderingen skal foreligge skriftlig gjør imidlertid at dette kravet fremstår som sekundært og kommer i bakgrunnen av kravet til minimumsbemanning i første ledd. I praksis er det slik bestemmelsen lyder i dag vanskelig å hevde at en bemanning på tre personer vil være tilstrekkelig for å sikre at bemanningen er forsvarlig og i hvilke situasjoner dette vil være situasjonen.

Dagens bestemmelse klargjør videre ikke om en arbeidstaker kan fungere som beredskapsdykker rett etter å ha gjennomført et arbeidsdykk. Arbeidstilsynet erfarer at enkelte virksomheter har en rotasjonsordning der dykker går rett over til å være beredskapsdykker, noe som innebærer at det ikke er forsvarlig for beredskapsdykker å gjennomføre nye dykk. Dersom det oppstår en nødsituasjon vil dermed beredskapsdykkeren også utsette seg selv for risiko. Det er derfor behov for å klargjøre at dette ikke er tillatt.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag

Tilstrekkelig bemanning ved dykkeoperasjoner er av kritisk betydning for å ivareta et forsvarlig nivå når det gjelder dykkerens sikkerhet og for å kunne håndtere en nødsituasjon.

Etter Arbeidstilsynets faglige vurdering må bemanningen ved en dykkeoperasjon dimensjoneres slik at den svarer til de oppgaver som skal utføres, slik at disse kan gjennomføres på forsvarlig vis, både under utførelsen av arbeidet, men også hvis det skulle oppstå en nødsituasjon. Det vil være av stor sikkerhetsmessig betydning at bemanningen er tilstrekkelig til at man i en nødsituasjon klarer å utføre de oppgaver som er nødvendig for å klare å redde en dykker som er i nød. Først når bemanningen er dimensjonert for å ivareta disse forholdene vil man ha en bemanning som kan sies å være forsvarlig.

Arbeidstilsynet legger til grunn at i en oppstått nødsituasjon vil en dykkeleder ikke også kunne fungere som båtfører, dekksmannskap, lineholder eller hjelpemann, i tillegg til å skjøtte oppgaven med å være dykkeleder. Dette da dykkeleder etter § 26-26 annet ledd bokstav f) skal lede behandlingen av en skadet dykker, noe som innebærer skadestedsledelse og kontakt med beredskapsorganisasjonen.

Ved bruk av livline må denne håndteres av en lineholder på overflaten og bemanningen må derfor økes fra minimumskravet på tre personer. Det vil etter Arbeidstilsynets vurdering ikke være forsvarlig at lineholder beskjefstiger seg med annet arbeid i større utstrekning enn at vedkommende til enhver tid har sin fulle oppmerksomhet rettet mot dykkerens sikkerhet. Etter gjeldende § 26-30 er det et krav at det til enhver tid skal være talekommunikasjon mellom dykker og dykkeleder. I en nødsituasjon vil lineholders oppgave være å assistere dykkeleder, samt å håndtere dykkerens og beredskapsdykkerens livline. I tillegg vil lineholderen måtte hjelpe til med behandlingen av en skadet dykker. Lineholder sin rolle vil også presiseres ytterligere i forslag til endring av § 26-26 (ny § 26-28).

Etter det Arbeidstilsynet er kjent med utføres lineholderfunksjonen i de fleste tilfeller av beredskapsdykker. Dersom beredskapsdykker ved en nødsituasjon må gå i vannet, er det ingen personer utover dykkeleder på overflaten til å ivareta kommunikasjon via linesignaler og håndtere livlinen. Dykkeleders hovedoppgave er å lede og holde oversikten over dykkeoperasjonen og ivareta dykkerteamets sikkerhet under hele dykkeoperasjonen. Ved en nødsituasjon må dykkeleder ivareta både ledelse av dykkeoperasjonen og sikre behandling av en skadet dykker. Dykkeleder bør derfor ikke ha ansvar for livlinen i tillegg.

Arbeidstilsynet mener det er hensiktsmessig å i større grad detaljregulere krav til antall lineholdere som en del av den generelle risikovurderingen arbeidsgiver skal foreta. Bransjen har ytret ønske om større grad av detaljkrav framfor at vurderingen skal overlates til arbeidsgiver slik det er i gjeldende regelverk.

Et krav om økt bemanning vil medvirke til at hver representant i dykkerteamet bedre kan ivareta sine spesifikke oppgaver. Det vil videre øke beredskapsdykkers mulighet til raskt å komme dykkeren til unnsetning i en nødsituasjon og dermed redusere responstiden.

Arbeidstilsynet har gjennom tilsyn avdekket at dykkeoperasjoner utføres med færre enn tre kvalifiserte dykkere. Det kan være tre personer til stede der dykkingen foregår, men den tredje personen har ikke en dedikert rolle som beredskapsdykker. Risikovurderinger vedrørende bemanning viser at det ofte ikke er gjort vurderinger med hensyn til bemanning eller det ikke er tatt tilstrekkelig hensyn til de arbeidsoppgaver som skal utføres og de farer dykkerne kan utsettes for ved den enkelte dykkeoperasjon, slik det stilles krav om i bestemmelsens andre ledd.

Arbeidstilsynet har utarbeidet en ulykkesoversikt som viser at det i perioden 2005 til 2016 har vært 10 dødsulykker i innaskjærs arbeidsdykking. Når man ser på årsak til ulykkene, er det flere risikofaktorer som bidro til ulykkene. Mangler ved beredskap og bemanning er to sentrale risikofaktorer i denne sammenheng. Hovedårsaken etter det Arbeidstilsynet har avdekket er imidlertid mangler ved risikovurderingen, herunder manglende risikovurdering når det gjelder arbeidsoperasjonen som skal utføres og de forhold som må være på plass for å kunne utføre oppdraget på en forsvarlig måte, herunder tilstrekkelig bemanning i en nødsituasjon.

Etter Arbeidstilsynets vurdering vil økt minimumsbemanning medføre at bemanning ved innaskjærs dykking kommer opp på et nivå som sikrer at de funksjoner som anses som klart sikkerhetsmessig nødvendige kan fylles. Ut fra et sikkerhetsperspektiv bør bestemmelsen derfor endres slik at det klargjøres at det gjelder en hovedregel om minst fire personer ved dykkeoperasjoner.

Tilsvarende vil minimumskrav til bemanning ved innaskjærs dykking etter en slik endring være på linje med krav til bemanning i Storbritannia. Ved innaskjærs yrkesdykking differensierer UK HSE mellom overflateforsynt dykking, selvforsynt/scuba og dykking i basseng eller lignende omgivelser når det gjelder minimumskrav til bemanning. Ved overflateforsynte dykkeoperasjoner er det krav om dykkerteam på fem personer, ved dykkeoperasjoner som er tillatt utført med scuba er det krav om minimum fire personer, mens det ved dykking i basseng og lignende omgivelser er krav til et dykkerlag bestående av minimum tre personer.

Regelverket for innaskjærs yrkesdykking i Sverige stiller krav om minimumsbemanning på tre personer. Det stilles i tillegg krav til en *dykarskötare* (dykkerledsager) for hver dykker i vannet ved dykking med livline eller ved overflateforsynt dykking. Det betyr at minimumsbemanningen er fire personer eller flere.

Arbeidstilsynet foreslår en endring av bestemmelsen, som en ny § 26-27, for å tydeliggjøre at bemanningskravene ved dykkeoperasjoner er minimum fire personer. I tillegg foreslås det at vurderingen av hva som er forsvarlig bemanning skal dokumenteres.

Det foreslås også å tydeliggjøre at en dykker ikke kan fungere som beredskapsdykker dersom tidligere gjennomførte dykk begrenser ny dykking og ved dette funksjonen som beredskapsdykker. Dette for å forhindre trykfallsyke hos en beredskapsdykker som har gjennomført dykk samme dag og derigjennom bruker av den totale tiden man har til rådighet under vann.

I dagens bestemmelse er det unntak for bemanningskravet for visse typer arbeid. Det foreslås å videreføre unntakene for de samme typer arbeid, men unntakene er foreslått presisert og tilpasset den nye hovedregelen om bemanning på fire personer.

Arbeidstilsynets forslag innebærer derfor ikke endring av dagens unntak i bestemmelsens tredje og fjerde ledd, som gjelder redningsdykking fra helikopter og virksomhet som driver opplæring av fritidsdykkere.

Det er foreslått et nytt unntak fra minimumskravet for dykking i lukkede basseng med inntil seks meters dybde. Dette som følge av at dykking i lukkede, grunne basseng foregår i omgivelser med god sikt, begrenset avstand mellom dykker og dykkeleder eller annet overflatepersonell og ut fra dykkeoperasjonens vanskelighetsgrad.

Videre er det også foreslått et nytt unntak fra minimumskravet for redningsdykking og trening i redningsdykking. Redningsdykkertjenestens primære oppgave er å hindre tap av liv. Dette gjøres gjennom systematisk søk og funn som dykkerteamet er godt trent på. Under livreddende innsats er arbeidet preget av at det er en nødsituasjon og at tiden er svært begrenset. Dykk som utføres er ofte av kort varighet. Redningsdykkertjenesten er ikke en lovpålagt offentlig tjeneste, men en tjeneste som ivaretas av lokale personer for å ha en beredskap mot drukningsrelaterte hendelser. Det er p.t. 19 ulike redningsdykkertjenester på landsbasis, hvor 16 av tjenestene er ivaretatt av lokale brann- og redningsvesen, mens resterende tre er ivaretatt av Norges Røde Kors. Redningsselskapet tilbyr også redningsdykkertjenester. Redningsdykkertjenestene rundt om i landet utfører arbeidet under ulike forutsetninger og på ulike vilkår. Det er med andre ord stor variasjon mellom redningstjenestene når det gjelder ressurser, kvalifikasjoner og kompetanse og utstyr, herunder dykkerbiler. Redningsdykkertjenesten forholder seg pr i dag til en minimumsbemanning på tre personer som ivaretar de ulike roller i dykkerlaget, og bemanner ut fra kompleksiteten i dykkeoppdraget. Arbeidstilsynet mener at ut fra arbeidets karakter og mandatet for tjenesten som utføres, at det ved

redningsdykking må være opp til arbeidsgiver eller dennes representant å vurdere minimum bemanning utover tre personer, dette med utgangspunkt vurdering av risiko.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

I dagens bestemmelse er det krav til minimumsbemanning på tre personer; dykkeleder, dykker og reservedykker. Det er krav om dykkerbevis og kvalifikasjoner som dekker arbeidsoperasjonens dybde for alle i dykkerteamet. Det er beskrevet hvilke kvalifikasjonskrav som gjelder for lineholder, men det er ikke tydeliggjort om funksjonen som lineholder kommer i tillegg til minimumsbemanning på tre personer eller om denne funksjonen kan ivaretas av dykkeleder eller beredskapsdykker.

I forslaget om endring stilles det krav til en bemanning bestående av dykkeleder, dykker, beredskapsdykker og lineholder. Det er krav til dykkerbevis klasse A eller B for dykkeleder, dykker og beredskapsdykker. Det er ikke stilt et eksplisitt krav om at lineholder skal ha kvalifikasjon som dykker, men lineholder skal ha kunnskap om bruk av linesignaler og ansvar for livlinen, både under utførelse av dykkeoperasjonen og i en nødsituasjon, samt kjennskap til forskriftskrav og virksomhetens sikkerhets- og nødprosedyrer, herunder førstehjelp.

I forslag om krav til økt minimumsbemanning stilles det krav til lineholder som en ekstra person i dykkerteamet og beredskapsdykker kan ikke utføre funksjon som lineholder, slik praksis ofte er i dag. Forslag om økt krav til minimumsbemanning fra tre til fire personer vil derfor kunne medføre økte personalutgifter for dykkevirksomheter. Det kan som en konsekvens medføre økte priser for dykkeoppdrag.

Videre vil forslag om krav til økt bemanning kunne medføre økonomiske konsekvenser for dykkevirksomheter når det gjelder størrelse og kapasitet på dykkefartøy og arbeidsbåter, og kreve ombygging eller investering i nye fartøy. Dette vil etter Arbeidstilsynets vurdering i størst grad påvirke dykking i havbruk og vitenskapelig dykking, samt ved søk etter antatt omkommet, men kan også påvirke øvrige deler av bransjen.

Samtidig vurderer Arbeidstilsynet at forslaget om krav til økt bemanning vil kunne føre til at konkurransevilkårene for innaskjærs dykking blir lik for alle og redusere sannsynligheten for konkurransevridding. Dette som følge av at krav til minimumsbemanning vil være likt for alle, utenom de grupper som eventuelt unntas. Arbeidstilsynets funn i tilsyn viser at de fleste dykkevirksomheter planlegger og gjennomfører dykkeoperasjoner med minimumsbemanning på tre personer. Det gjenspeiles i liten grad av risikovurderingen at det er gjort vurderinger med hensyn til at bemanningen skal stå i forhold til de arbeidsoppgaver som skal utføres og de farer dykkerne kan utsettes for ved den enkelte dykkeoperasjon. Tilbakemeldinger fra bransjen tilsier at det i bestilling av oppdrag er budsjettert med en bemanning på tre personer og at dykkevirksomheter som synliggjør behov og dermed kostander ved bemanning på fire personer i de fleste tilfeller taper anbudet.

Etter Arbeidstilsynet vurdering vil krav til økt bemanning kunne medføre mer effektive dykkeoperasjoner, da virksomhetene kan fordele arbeidsoppgavene på flere personer. Dette må imidlertid sees i sammenheng med forslag til endringer i § 26- 28 (ny § 26-30) om innføring av bunntidsbegrensninger og dykkefri hver fjerde dag, da det vil kunne medføre noe lavere effektivitet ved dykkeoperasjoner. Som det fremgår av forslag til endring av § 26-28 (ny § 26-30) vil arbeidet ved kortere, mindre eller grunne dykkeoppdrag kunne organiseres slik at personellrotasjonen sikrer en dykkefri dag hver fjerde dag uten effektivitetstap. For annet dykkerarbeid vil forslaget kunne medføre opp til 25 % reduksjon i dykkerarbeidets effektivitet, men ved samtidig økning i minimumsbemanning

fra tre til fire personer vil dette effektivitetstapet kunne kompenseres av den økte bemanningen. Det presiseres at de økonomiske konsekvensene av forslagene avhenger av flere faktorer.

Det foreslås krav til at det skal være én lineholder pr dykker som er i vannet. Dette vil i noen tilfeller innebære krav til dykkerteam på fem personer. Dette beror på en risikovurdering av arbeidsoppgavene som skal utføres.

Dagens regelverk stiller kvalifikasjonskrav til lineholderfunksjonen. Det fremgår ikke av dagens regelverk hvordan kvalifikasjonene til en lineholder skal oppnås, det vil si om det kan oppnås gjennom bedriftsintern opplæring eller det skal sikres gjennom spesifikke lineholderkurs. Økningen av bemanningen i form av en lineholder antas derfor ikke å medføre betydelige økonomiske konsekvenser.

De foreslåtte endringer antas ikke å innebære økte administrative kostnader.

2.8.11 26-26 Dykkeleders og beredskapsdykkers oppgaver - forslag om å presisere kravene til reservedykkers beredskap og definere lineholders oppgaver

Hensikten med forslaget er å presisere hva beredskapskravet til beredskapsdykkeren innebærer, med krav om å kunne være i vannet innen ett minutt. Forslaget innebærer også et nytt fjerde ledd i bestemmelsen som beskriver hva lineholders oppgaver skal være.

1. Bakgrunn og gjeldende rett

I forskrift om utførelse av arbeid § 26-26 er det regulert at beredskapsdykker skal være klar til øyeblikkelig assistanse for å kunne gripe inn eller bistå dykkeren i en nødssituasjon. Kravet er ikke spesifisert med et detaljkrav til beredskap og beredskapstid og Arbeidstilsynet erfarer at beredskapsdykker brukes til andre oppgaver på land og at beredskapsdykkeren i realiteten ikke er dresset klar for å gå i vannet på kort varsel.

Enkelte virksomheter godtar en reaksjonstid på flere minutter, selv under øvelser. Dersom det oppstår en nødsituasjon under vann kan minutter utgjøre forskjellen på liv og død. Etter en dødsulykke under anleggsdykking ved Tverrlandsbrua i Nordland i august 2013 ble det for Salten tingrett tatt ut tiltale for brudd på kravet om å ha beredskapsdykker klar til øyeblikkelig assistanse. Beredskapsdykkeren oppholdt seg på en lekter ca. 40 meter unna dykkestedet og hadde ikke dykkerutstyr på seg. Retten fant i dette tilfellet at det ikke kan kreves at beredskapsdykkeren har drakten på seg til enhver tid, og at det normalt ikke vil være fare for liv og helse om beredskapsdykkeren bruker mer enn ett minutt på å komme seg i vannet. Selv om begrepet «øyeblikkelig» i dagens bestemmelse skal tolkes strengt av sikkerhetshensyn, viser ovennevnte at det er behov for en presisering og innskjerping av bestemmelsen.

Det stilles kvalifikasjonskrav til den som skal utføre lineholderfunksjonen i forskrift om utførelse av arbeid § 26-16. Det er imidlertid ingen angivelse av hvilken funksjon eller rolle lineholderen har i dykkerlaget.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag

Arbeidstilsynet mener det må innføres krav som hindrer at beredskapsdykker får andre oppgaver på land som reduserer beredskapen og dermed sikkerheten til dykkeren under vann. Det bør stilles krav til

at beredkapsdykker er ferdig dresset og krav til hvor raskt beredkapsdykkeren skal være i vannet. Beredkapsdykkers oppgave er å være i kontinuerlig beredskap og kunne yte øyeblikkelig assistanse til dykker. Dette innebærer at beredkapsdykker ikke kan ivareta funksjonen som lineholder.

Lineholders oppgaver er ikke regulert i en egen bestemmelse i dag, men § 26-26 beskriver hvilke oppgaver dykkeleder og beredkapsdykker har. Siden lineholder inngår som del av et dykkerlag vurderer Arbeidstilsynet det som nødvendig å presisere hvilke oppgaver lineholder skal ivareta.

Etter det Arbeidstilsynet er kjent med utføres pr. i dag lineholderfunksjonen i de fleste tilfeller av beredkapsdykker. Dersom beredkapsdykker ved en nødsituasjon må gå i vannet, er det ingen personer utover dykkeleder på overflaten til å ivareta kommunikasjon via linesignaler. Dykkeleder har etter Arbeidstilsynets vurdering andre oppgaver og ansvar å ivareta, og bør ikke i tillegg ha ansvar for livlinen. Denne oppgaven må derfor ligge hos en dedikert lineholder.

Det følger av § 26-16 om kvalifikasjonskrav til lineholder at vedkommende skal ha god kunnskap om dykking og den aktuelle dykkeoperasjonen. Det innebærer kunnskap om og øvelse i bruk av linesignaler, samt kjennskap til forskriftskrav og virksomhetens sikkerhetsprosedyrer.

Arbeidstilsynets kommentarer til § 26-16 utdyper at oppgaver og ansvar som lineholder kan utføres av enten dykkeleder, beredkapsdykker eller en fjerde person. I § 26-25 (ny § 26-27) er det foreslått en økning av krav til minimumsbemanning ved arbeidsdykking fra tre til fire personer, med et dykkerlag bestående av en dykkeleder, en dykker, en beredkapsdykker og en lineholder. Dette vil være minimum bemanning dersom en nødsituasjon oppstår.

Dykkeleders hovedoppgave er å lede og holde oversikten over dykkeoperasjonen og ivareta dykkerlagets sikkerhet under hele dykkeoperasjonen. Ved en nødsituasjon må dykkeleder ivareta både ledelse av dykkeoperasjonen og sikre behandling av dykker.

Beredkapsdykkers oppgave er å være i kontinuerlig beredskap og kunne yte øyeblikkelig assistanse til dykker.

Lineholder sin oppgave må være å ivareta kommunikasjon via linesignaler mellom dykker og overflaten, og ivareta funksjonen som lineholder. Som del av oppgaven må vedkommende ha oversikt over lengden på dykkeslagen til dykker og så langt det er mulig følge med på dykkerens handlings- og bevegelsesmønster. Videre må lineholder holde utkikk etter aktivitet i området og rapportere til dykkeleder.

Arbeidstilsynet ønsker derfor å presisere kravet til beredkapsdykkere om å kunne være i vannet innen ett minutt og innføre en presisering av lineholders oppgaver i dykkerlaget i bestemmelsen i § 26-28.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget innebærer et detaljert og forsterket krav til beredkapsdykkers responstid og oppgaver i en dykkeoperasjon, i form av at vedkommende skal være påkledd dykkerutstyr foruten masken. Det innebærer at beredkapsdykker må være til stede på dykkestedet og klar til å bistå dykker. Forslag om at beredkapsdykker skal være påkledd dykkerutstyr innebærer at vedkommende ikke kan utføre annet arbeid under dykkeoperasjonen, eksempelvis funksjon som lineholder. Det vil også innebære at reservedykker ikke kan ha dykket tidligere denne dagen i en slik grad at det begrenser ny dykking og funksjonen som beredkapsdykker. Forslaget om å tydeliggjøre beredkapsdykkers responstid er en presisering av gjeldende rett og antas ikke å innebære økte økonomiske eller administrative kostnader.

Forslaget innebærer videre en tydeliggjøring av lineholders oppgaver i dykkerlaget. Det er allerede i dag et kvalifikasjonskrav til lineholder i § 26-16 om at vedkommende skal ha god kunnskap om dykking og den aktuelle dykkeoperasjonen, og til forskriftskrav og sikkerhetsprosedyrer. Opplæring av lineholder må tilpasses de foreslåtte oppgaver som det foreslås tillagt lineholder, enten det skjer bedriftsinternt eller gjennom spesifikke lineholderkurs. Dersom lineholder skal delta på opplæring via en dykkerskole, vil det medføre kostnader i form av kursutgifter og tap av arbeidstid. Utover kostander til opplæring vurderer Arbeidstilsynet at forslaget om å definere oppgavene til lineholder ikke vil medføre økonomiske konsekvenser for virksomheten, og at det ikke vil innebære store administrative endringer.

2.8.12 § 26-28 Bruk av dykke- og behandlingstabeller - forslag om å skjerpe kravene til bruk av dykketabeller og innføring av krav om dykkefri dag

Hensikten med forslaget er å presisere at det ved arbeidsdykking skal dykkes innenfor dykke- og behandlingstabeller som er godkjent av Arbeidstilsynet. I tillegg foreslås det å innføre et krav om at britiske bunntidsbegrensninger skal følges og at en dykker etter tre påfølgende dager med dykking skal ha én dykkefri dag, eller kun kan utføre dykk til maksimalt 9 meter. Det foreslås også begrensninger for dykking etter flernivåtabeller og en tydeliggjøring av at dykkecomputer ikke skal benyttes, med unntak av nærmere angitte tilfeller.

1. Bakgrunn og gjeldende rett

Forskrift om utførelse av arbeid § 26-28 uttrykker at dykking og opphold i dykkingen skal tilrettelegges og gjennomføres i henhold til anerkjente dykke- og behandlingstabeller. Internasjonalt finnes det flere aktuelle tabeller. I kommentarene til bestemmelsen er det utdypet at Arbeidstilsynet legger til grunn bruk av Norske dykke- og behandlingstabeller (NDBT) med tilhørende veiledninger. Det er også utdypet i kommentarene at det ikke er forsvarlig å bruke dykkecomputer for å styre tiden under vann.

Hvilke dykketabeller som er anerkjente, og hvem tabellen i så fall skal være anerkjent for, er uklart. I prinsippet kan utenlandske dykkere ta med seg sine tabeller, som ikke kan anses forsvarlige etter norsk regelverk, og påstå at tabellene er anerkjente for dem. Gjeldende regelverk setter heller ikke krav om dykkefrie dager.

Arbeidstilsynet er kjent med at flere virksomheter tolker bestemmelsen ulikt.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag

Arbeidstilsynet foreslår å forskriftsfeste i en endret bestemmelse av § 26-28 (ny § 26-30) at det ved arbeidsdykking skal dykkes innenfor dykke- og behandlingstabeller som er godkjent av Arbeidstilsynet. Dette grunnet behovet for en tydeliggjøring av gjeldende bestemmelse og for unngå at virksomhetene tolker bestemmelsen ulikt.

Det foreslås videre en eksponeringsbegrensning ved å innføre bunntidsbegrensninger og dykkefri hver fjerde dag.

I rapporten «Kunnskapsstatus og fremtidsperspektiver 2012, God reise hjem – Sikker dekompresjon av dykkere» oppsummerer Professor emeritus Alf O. Brubakk blant annet at dykk med stor

gassbelastning, beskrevet med PRT (produktet av trykk og kvadratroten av tid) over 25 gir høy risiko for trykkfallsyke (TFS) uavhengig av anbefalte dekompresjonsprosedyrer. Britiske myndigheter (Health and Safety Executive) har satt PRT 30 som grenseverdi for overflateorienterte dykk uten bruk av TUP (Transfer Under Pressure, trykksatte klokkesystemer). De foreslåtte bunntidsbegrensningene er basert på PRT 30, noe som vil tillate en noe høyere eksponering enn begrensninger basert på PRT 25. Dykking flere påfølgende dager øker risikoen for trykkfallsyke. Både innføring av bunntidsbegrensningene og dykkefri hver fjerde dag vil begrense eksponeringen for den enkelte dykker og redusere risikoen for trykkfallsyke.

Basert på nåværende teknologi- og kunnskapsgrunnlag anser Arbeidstilsynet at det ikke er forsvarlig å kun anvende dykkecomputer for å styre tiden ved arbeidsdykking. Det foreslås å tydeliggjøre at dykkecomputer kun skal benyttes som ekstra sikkerhetsverktøy, samt i denne sammenheng en tydeliggjøring av dykkeleders ansvar for å kontrollere tid og dybde.

Videre foreslås det forskriftsfestet begrensninger i bruk av flernivåtabell. Arbeidstilsynet vurderer at det ut fra et føre-var prinsipp bør være påkrevd at flernivåtabell og dykkecomputer brukes samtidig, som en gjensidig kvalitetssikring, der den mest konservative av de to til enhver tid begrenser dykkerens eksponering. Det foreslås videre å begrense bruk av flernivåtabeller til dykking med elektronisk dybdeovervåking, loggføring av trykk-tid profil og gjenværende tid før dekompresjon. Det foreslås videre å begrense flernivådykking til ikke-dekompresjonsdykk både etter flernivåtabell og dykkecomputer (RGBM-, Bühlmann- eller Thalmann-algoritme).

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Endringsforslaget vil først og fremst få økonomiske konsekvenser når det gjelder innføring av dykkefrie dager. Tydeliggjøring av hvilke dykketabeller som kan benyttes, bruk av dykkecomputer og flernivåtabeller vil i noe mindre grad medføre økonomiske konsekvenser.

Innføring av bunntidsbegrensninger vil først og fremst begrense bruken av overflate dekompresjon (OD-O₂). Dette vil medføre at eksponeringen på hvert dykk begrenses og at det totale dykkerarbeidet må fordeles over flere dykk. Innføring av bunntidsbegrensninger og dykkefri hver fjerde dag vil medføre noe lavere effektivitet ved dykkeoperasjoner. Ved korte, mindre eller grunne dykkeoppdrag vil arbeidet kunne organiseres slik at personellrotasjonen sikrer en dykkefri dag hver fjerde dag uten effektivitetstap. For annet dykkerarbeid vil forslaget kunne medføre opp til 25 % reduksjon i dykkerarbeidets effektivitet, men ved samtidig økning i minimumsbemanning fra tre til fire personer vil dette effektivitetstapet kunne kompenseres av den økte bemanningen. Det presiseres at de økonomiske konsekvensene av forslagene avhenger av flere faktorer. Det vises for øvrig til stipulerte økonomiske konsekvenser av forslag til økt minimumsbemanning, beskrevet under forslag til endret § 26-25 (ny § 26-27).

Det vurderes at innføring av krav om samtidig bruk av dykkecomputer ved dykking etter flernivåtabell i mindre grad vil medføre ytterligere kostnader. Samtidig krav om loggføring av trykk-tid profiler vil i mange tilfeller medføre at virksomhetene anskaffer dykkecomputer til loggføring av trykk-tid profiler. Det vises i denne sammenheng til forslag til endring av § 26-33 (gjeldende § 26-31).

Krav om bruk av dybdemonitorering på overflaten vil kunne medføre noen kostnader for virksomheter som ikke allerede har anskaffet slikt utstyr, utstyr som benyttes av noen virksomheter i dag. Anskaffelseskostnadene ved samtidig anskaffelse av overflateforsynt dykkerutstyr vil ligge i størrelsesorden kr 15 000 ekskl. mva. per sett.

For Arbeidstilsynet vil godkjenning av dykketabeller innebære administrative konsekvenser.

2.8.13 § 26-30 Kommunikasjon og kommunikasjonssystemer - forslag om å tydeliggjøre krav om livline

Hensikten med forslaget er å presiseres at det som hovedregel skal brukes livline ved arbeidsdykking og samtidig presisere overskriften til bestemmelsen til å inneholde krav til bruk av livline. Videre foreslås det å gjennomføre en ensartet benevnelse av begrepet «livline» i kapittel 26, og derfor ta bort begrepet «line».

1. Bakgrunn og gjeldende rett

Forskrift om utførelse av arbeid § 26-30 tredje ledd første punkt lyder i dag:

«I tillegg til talekommunikasjon skal det benyttes line, med mindre dette reduserer sikkerheten.»

Ordlyden tilsier at det vil være adgang til å unnlate bruk av livline etter en vurdering og arbeidsgiver må ha en dykkefaglig begrunnelse for å komme til at bruk av livline vil «reducere sikkerheten».

Forhold som f.eks. at livline reduserer dykkerens aksjonsradius, at en dykker på grunt vann, at bruk av line er tungvint og til hinder for arbeidet el.l. er ikke grunner for å unnlate bruk av line. Slik bestemmelsen er utformet i dag åpner den for en usikkerhet når det gjelder vurderingen av hvilke grunner som vil være akseptable for å unnlate bruk av line. Bestemmelsen har derfor blitt feiltolket mht. hva som ligger i vilkåret i bestemmelsen for å unnlate bruk av livline.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag

Livline fra en dykker til en lineholder på overflaten er nødvendig for at det skal kunne være mulig å raskt berge dykkeren som f.eks. har mistet sin lufttilførsel før død som følge av at oksygenmangel inntreer. Ved dykking uten livline vil det ikke være mulig å dra dykkeren opp til overflaten. Bruk av livline er derfor av avgjørende betydning for å redde en dykkers liv dersom et nødtilfelle inntreer og på bakgrunn av dette er det behov for å tydeliggjøre at bruk av livline er hovedregelen.

Forslaget som foreslås som en ny § 26-32, går ut på å tydeliggjøre kravet om livline og fjerne adgangen til å unnlate bruk av livline etter en vurdering. I tillegg foreslås begrepet livline inntatt i overskriften.

Ved bruk av helikopter med to redningsdykkere etter § 26-25 tredje ledd (ny § 26-27 syvende ledd) foreslås det at det skal være et krav om livline i tillegg til talekommunikasjon mellom dykkerne og lineholder.

Unntaket for fritidsdykkerinstruktører foreslås også å omfatte krav til livline da det er samme hensyn bak unntaket for livline som det er for krav til talekommunikasjon. Videre foreslås det å unnta kravet til talekommunikasjon og livline også for virksomhet som driver med fritidsdykkerguiding, med de samme hensyn som ligger til grunn for unntaket for virksomhet som driver opplæring av fritidsdykkere, og hvor dette unntaket gjelder i dag. Bakgrunnen for unntaket for talekommunikasjon og livline for disse virksomhetene er at det ved opplæring av fritidsdykkere og ved fritidsdykkerguiding så vil bruk av livline kunne redusere eller være til hinder for sikkerheten både for

instruktør eller guide og dykkerelev. Bruk av livline inngår av denne grunn ikke i opplæringen av fritidsdykkerinstruktører og fritidsdykker guider.

For å gjennomføre en ensartet benevnelse av begrepet «livline» i forskrift om utførelse av arbeid og ta bort begrepet «line» kreves det en endring av § 1-4 nr. 13 ved å erstatte begrepet «sikkerhetsline» med «livline».

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget vil ikke få store økonomiske eller administrative konsekvenser for virksomhetene.

2.8.14 § 26-31 Reservepustegass - forslag om å tydeliggjøre kravet til reservepustegass og stille krav om oppstigningsvest

Hensikten med forslaget er å presisere at mengden reservepustegass skal være nok til minimum 10 minutter pusting på maksimalt planlagt arbeidsdybde beregnet utfra et respiratorisk minuttvolum på 62,5 l/m. I tillegg å foreslå at det ved selvforsynt dykking (SCUBA) skal brukes oppstigningsvest eller utstyr med tilsvarende funksjon som kan bringe dykkeren til overflaten.

1. Bakgrunn og gjeldende rett

Forskrift om utførelse av arbeid § 26-31 stiller krav om at dykker skal ha tilstrekkelig med pustegass slik at dykkeren kommer seg til en sikker plass, men angir ikke noe minimumskrav. Dette skal derfor være en del av arbeidsgivers risikovurdering i hver enkelt dykkeoperasjon.

Den opphevende forskrift om dykking fra 1990 stilte krav om bruk av oppstigningsvest, men ble ikke videreført i forskrift om utførelse av arbeid. Oppstigningsvest er et effektivt sikringstiltak og erfaringen viser at de fleste virksomheter bruker det.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag

I en akutt situasjon hvor dykkeren mister tilførselen av pustegass må det finnes en mulighet for å kunne tilføre pustegass lenge nok til at dykkeren kan komme seg til havoverflaten, til et habitat eller en dykkerklokke.

I dagens bestemmelser er det ikke presisert hvor mye reservegass dykkeren skal ha for at det er tilstrekkelig. Dykkebransjen uttrykker at de i større grad ønsker presise krav og forventninger.

Arbeidstilsynet er av den oppfatning at det vil øke sikkerheten dersom forskriften stiller krav om at mengden reservepustegass skal være nok til minimum 10 minutter pusting på maksimalt planlagt arbeidsdybde beregnet utfra et respiratorisk minuttvolum på 62,5 l/m. Forslaget samsvarer med innholdet i standarden NORSOK U103. Arbeidstilsynet mener det er hensiktsmessig å angi et minimumskrav, selv om arbeidsgiver også må vurdere om dette er tilstrekkelig ved hvert enkelt dykk, da en presisering vil gjøre regelverket mer tilgjengelig for bransjen.

Det er i dag ikke regulert et krav om oppstigningsvest i forskriften. I kommentarene til bestemmelsen er det utdypet at virksomheten må ha en rutine for nødoppstigning, som f.eks. oppstigningsvest eller tilsvarende. Fra bransjen er det antydnet at rutinen kan være å fjerne blybeltet som benyttes for å komme seg ned, fordi en da får en positiv oppdrift. Dette anser Arbeidstilsynet ikke å være tilfredsstillende siden det gir en svært langsom oppstigning. Det er viktig at en selvforsynt dykker

raskt kan komme seg til overflaten i nødsituasjoner, og dette kan løses ved bruk av oppstigningsvest. Forslaget til endring vil derfor bedre sikkerheten til de som i dag ikke benytter oppstigningsvest.

Arbeidstilsynet foreslår at presiseringene inntas i en endring av § 26-31 (ny § 26-33).

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslag til endringer vil ikke føre til store økonomiske konsekvenser verken for overflateforsynt eller selvforsynt dykking. Det er allerede et krav om reservepustegass i dagens regelverk. Kravet om 10 minutter pustegass vil være fleksibelt og vil antakelig ikke medføre store investeringsbehov sammenlignet med dagens praksis.

Krav om oppstigningsvest eller utstyr med tilsvarende funksjon benyttes av de fleste i dag og vil ikke medføre store kostnader. Det foreslås samtidig at arbeidsdykking som hovedregel skal gjennomføres med overflateforsynt dykkerutstyr etter den foreslåtte endringen i § 26-6, og dette vil innebære at kravet om oppstigningsvest vil berøre færre.

2.8.15 § 26-32 Loggføring av dykkeoperasjoner - forslag om å innføre krav om at loggføring av dykkeoperasjoner skal gjøres digitalt

Hensikten med forslaget er å presisere at loggføring av dykkeoperasjoner skal gjøres digitalt og at loggføringen også skal omfatte trykk-tid-profiler for hver dykker.

1. Bakgrunn og gjeldende rett

Forskrift om utførelse av arbeid § 26-32 om loggføring av dykkeoperasjoner har ikke noe krav om at loggføringen skal være digital eller at tilgjengelige opplysninger skal være ført digitalt. Det er krav om at opplysningene skal være tilgjengelige for arbeidsgiver, verneombud, den enkelte dykker. Formålet med kravet i bestemmelsen er at Arbeidstilsynet skal kunne finne og bruke opplysningene for å sikre at dykkingen skjer sikkert.

Det er erfaringsmessig tidkrevende og vanskelig for Arbeidstilsynet, verneombud, den enkelte dykker og virksomheten å lese og vurdere opplysningene når de er ført på papir i enkeltvis dykkejournaler. Dette medfører manglende oversikt og mulighet til å vurdere eksponeringen for dykkeren.

Ifølge bestemmelsens første ledd bokstav e) skal dybde og dykkeprofil for hver dykker loggføres.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag

Til tross for at det i dagens bestemmelse er et krav om loggføring av dybde- og dykkeprofil forstås dette av mange virksomheter ikke som et krav om loggføring av trykk-tid profiler.

Det er flere dykkevirksomheter som i dag loggfører dykkeoperasjonene digitalt. Til forskjell fra loggføring på papir gir dette mulighet for enkel sammenstilling og for vurdering av eksponeringen.

Ved en analyse av trykk-tid dykkeprofiler sammenholdt med forekomst av sykdom og skader vil en i større grad kunne vurdere forsvarligheten ved dagens dykketabeller.

Arbeidstilsynet mener det vil kunne ha stor sikkerhetsmessig betydning å innføre krav om digital loggføring, samt loggføring av trykk-tid profiler. Det foreslås derfor at begrepet «dykkeprofil» i første ledd bokstav e) erstattes med «trykk-tid profil». Endringene foreslås inntatt i § 26-32 (ny § 26-34).

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslag til endring om at loggføring av dykkeoperasjoner skal gjøres digitalt kan oppfylles som en minstandard ved å i tillegg til dykkejournal føre et enkelt regneark på pc, med oversikt over dykkeaktiviteten inneholdende variablene i bestemmelsen, med unntak av trykk-tid profiler som registreres ved hjelp av trykk-tid logger eller dykkecomputer og lagres på en PC. Arbeidstilsynet er kjent med at flere virksomheter allerede har anskaffet dykkecomputer og loggfører eksponeringen på denne måten. Kostnaden for slikt utstyr varierer, fra rundt kroner 2 500 og oppover. Det antas derfor at det blir begrensede økonomiske konsekvenser for virksomhetene.

De foreslåtte endringer antas ikke å innebære økte administrative kostnader.

2.8.16 § 26-35 Krav til dykkeslange og livline - forslag om å innføre minstekrav til bruddstyrke og utforming på livlinen

Hensikten med forslaget er å fastsette minstekrav for hva livline og innfestinger skal tåle av belastninger.

1. Bakgrunn og gjeldende rett

Bestemmelsen i forskrift om utførelse av arbeid § 26-35 inneholder et funksjonskrav om at livline og innfestinger skal tåle de belastninger de kan bli utsatt for og ha tilstrekkelig styrke til at dykkeren kan løftes opp av vannet.

Ved å stille detaljkrav når det gjelder minstekrav for belastning vil dette gjøre regelverket mer forutberegnelig og tydelig for arbeidsgiver og leverandør. Dette vil sikre at alle livliner og innfestinger en virksomhet har tåler en viss minstebelastning, selv om virksomheten utfører ulike typer dykkeoppdrag.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag

Bruk av livline er av vital betydning for sikkerheten ved arbeidsdykking. I dagens bestemmelse stilles det ikke konkrete krav til hva livlinen skal tåle av belastning og styrke. For å gjøre kravet mer forutberegnelig og etterprøvbart foreslås Arbeidstilsynet at bestemmelsen endres til at livline og innfestinger skal tåle belastninger på minst 6000N som et minimumskrav i § 26-35 (ny § 26-37).

I kommentarene til bestemmelsen vil det utdypes anbefalinger med hensyn til livlinens utforming og funksjon, for å styrke sikkerheten ytterligere. Dette for å tydeliggjøre at livlinen bør være av lys farge, avstandsmerket, være en flyteline og være statisk.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Endringene antas å ikke medføre økonomiske konsekvenser, da de fleste virksomheter oppfyller de foreslåtte endringene i dag.

2.8.17 § 26-37 Krav til kommunikasjonsutstyr - forslag om å tydeliggjøre krav om kablet kommunikasjon ved arbeidsdykking

Hensikten med forslaget er å tydeliggjøre at hovedregelen for bruk av kommunikasjonsutstyr ved arbeidsdykking er kablet kommunikasjon.

1. Bakgrunn og gjeldende rett

Det fremgår av forskrift om utførelse av arbeid § 26-37 at kommunikasjonsutstyret skal være utformet slik at det virker under alle forhold, og slik at den som overvåker dykkingen tydelig kan høre at dykkeren puster og snakker. Kommunikasjonsutstyret må være utformet slik at det gir god driftssikkerhet og at man har sikker kommunikasjon under alle forhold. Av § 26-30 (ny § 26-32) følger det at det i tillegg til talekommunikasjon skal benyttes livline.

Arbeidstilsynet er kjent med at det ved en del arbeidsdykking benyttes trådløs kommunikasjon. Dagens regulering gir ingen forbud mot bruk av trådløs kommunikasjon.

Trådløs kommunikasjon er forbundet med usikkerhet og benyttes i hovedsak ved dykking uten livline. Det innebærer at dersom den trådløse kommunikasjonen forsvinner vil dykkeren være uten mulighet for talekommunikasjon med overflaten. Brukes livline er det vanlig at kommunikasjonen er kablet i samme line.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag

Driftssikkerheten ved bruk av trådløs overføring av talekommunikasjon mellom dykker og overflaten er begrenset av en rekke fysiske faktorer. Avstanden og sendifrekvenser mellom overflatepersonell og dykker, bunntopografi, temperatursjikt, forurensning og forskjell i saltholdighet er faktorer som ifølge innhentet fagkunnskap fra forsvaret, vil kunne påvirke en kontinuerlig og sikker kommunikasjon. Trådløs kommunikasjon under vann er derfor forbundet med usikkerhet.

Usikkerheten ved kommunikasjonen som følge av en rekke fysiske faktorer som kan innebære hindringer i signaloverføringen mellom dykker og overflaten tilsier etter Arbeidstilsynets vurdering at trådløs talekommunikasjon ikke anses forsvarlig i forbindelse med arbeidsdykking.

Arbeidstilsynet foreslår derfor at det tydeliggjøres i § 26-37 (ny § 26-39) at hovedregelen for bruk av kommunikasjonsutstyr ved arbeidsdykking er kablet kommunikasjon. Videre foreslås det unntak for dykking i enkle basseng der arbeidet innebærer få risikomomenter og det er mulig å ha kontinuerlig visuell sikt til dykker. Det foreslås derfor unntak for dykking i lukkede basseng med dybde på inntil seks meter.

Videre foreslås det unntak for virksomhet som driver opplæring av fritidsdykkere (fritidsdykkerinstruktører) og virksomhet som utfører fritidsdykkerguiding. Unntaket begrunnes i samsvar med unntak som foreslås for disse virksomheter i forslag til endret § 26-30 om kommunikasjon og kommunikasjonssystemer (ny § 26-31). Ved opplæring av fritidsdykkere og ved fritidsdykkerguiding vil bruk av kablet kommunikasjon redusere sikkerheten for de involverte dykkerne, og et unntak for disse foreslås derfor om risikovurderingen viser at kablet kommunikasjon er åpenbart nødvendig.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Etter det Arbeidstilsynet er kjent med brukes det i stor grad kablet kommunikasjon for hoveddelen av arbeidsdykking innaskjærs. Unntak er ved noe vitenskapelig dykking, herunder filming under vann og dykking i lukkede basseng, samt ved fritidsdykkeropplæring. Gjennom forslaget om at arbeidsdykking som hovedregel skal foregå med overflateforsynt dykkerutstyr etter forslag til endring i § 26-6 om krav til utstyr for forsvarlig dykking, vil behovet for trådløs kommunikasjon bli redusert. En del vitenskapelige dykkere bruker i dag trådløs kommunikasjon. Her henvises det også til kravet om overflateforsynt dykkerutstyr og de økonomiske konsekvensene ved overgang fra selvforsynt til overflateforsynt dykking.

For de grupper som benytter trådløs kommunikasjon vil et krav om kablet kommunikasjon kunne innebære økonomiske konsekvenser i form av investering i overflateforsynt dykkerutstyr samt opplæring i bruken av utstyret.

De foreslåtte endringer antas ikke å innebære økte administrative kostnader.

2.8.18 §§ 26-39, 26-40 og 26-41 - forslag om å omstrukturere bestemmelsene om vedlikehold, kontroll og bruksanvisning

Hensikten med forslaget er å omstrukturere bestemmelsene for å gi bedre oversikt over kravene.

1. Bakgrunn og gjeldende rett

Forskrift om utførelse av arbeid regulerer i § 26-39 krav til regelmessig vedlikehold og kontroll, i § 26-40 krav til renhold, og i § 26-41 krav om å følge bruksanvisninger.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag

Arbeidstilsynet foreslår å redusere de tre bestemmelsene til to, slik at krav til regelmessig vedlikehold, kontroll og renhold samles til én bestemmelse i ny § 26-41. Krav om å følge bruksanvisninger foreslås fortsatt å være egen bestemmelse i ny § 26-42, men kravet om å følge produsenten bruksanvisning ved renhold og vedlikehold i andre ledd foreslås flyttet til bestemmelse om vedlikehold, kontroll og renhold. Arbeidstilsynet mener dette gir en mer oversiktlig og samlet fremstilling av regelverket. Forslaget vil ikke innebære materielle endringer.

Det foreslås også å presisere i bestemmelsen om vedlikehold og kontroll at kontrollen skal være årlig. I bestemmelsen stilles det krav til regelmessig vedlikehold og kontroll av sikkerhetskritisk utstyr som benyttes, og årlig kontroll vil av denne grunn anses for å være minimumskrav. Arbeidstilsynet antar at årlig kontroll av arbeids- og dykkerutstyr som er i bruk er i tråd med praksis i virksomhetene i dag og at den foreslåtte presiseringen derfor er stadfestelse av gjeldende rett.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget innebærer ikke materielle endringer og vil følgelig ikke medføre økonomiske og administrative konsekvenser.

2.8.19 § 26-42 Helsekrav - forslag om å tydeliggjøre at det er forvaltningsrettslig klagerett på dykkerleges avgjørelse om helseerklæring

Hensikten med forslaget er å innføre en adgang for dykkere omfattet av forskrift om utførelse av arbeid til å påklage en dykkerleges avgjørelse om å avslå å utstede ny helseerklæring evt. utstede helseerklæring med avkortet varighet.

1. Bakgrunn og gjeldende rett

For å kunne utføre arbeid under vann eller økt omgivende trykk må en dykker i henhold til forskrift om utførelse av arbeid § 26-11 ha dykkerbevis og gyldig helseerklæring. Gyldig helseerklæring er således en forutsetning for å kunne utføre ervervsmessig dykking innaskjærs innenfor regelverket. Etter forskriften § 26-42 skal helseerklæringen utstedes av godkjent dykkerlege og denne foretar den medisinske vurderingen av om dykkeren er eller ikke er helsemessig skikket til å kunne utføre ervervsmessig dykking. Avgjørelsen treffes på vegne av Arbeidstilsynet etter delegert myndighet. Utstedt erklæring er gyldig i ett år og dykkere må derfor hvert år oppsøke dykkerlege for å få utstedt ny helseerklæring. En dykkerleges avgjørelse av at helseerklæring skal utstedes eller at begjæring om utstedelse skal avslås, evt. at helseerklæring skal utstedes med begrensninger, f.eks. begrenset varighet, må anses truffet på vegne av Arbeidstilsynet. En slik avgjørelse vil pga. kravet i § 26-11 om at den som skal utføre arbeid som dykker må ha helseerklæring, ha avgjørende betydning for dykkerens adgang til å utøve yrket som dykker.

Det er etter dagens regulering ikke gitt adgang for innaskjærs yrkesdykkere, dvs. som er omfattet av forskrift om utførelse av arbeid kapittel 26, til å påklage en dykkerleges avgjørelse av ovennevnte art.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag

Etter Arbeidstilsynets vurdering vil en dykkerleges avgjørelse om å avslå å utstede helseerklæring, eventuelt utstede helseerklæring med begrenset varighet, oppfylle definisjonen av enkeltvedtak i forvaltningsloven § 2 a), jf. b). Dette da avgjørelsen vil innebære tap av retten til å utføre arbeid som dykker. Forvaltningsloven § 28 slår fast at «enkeltvedtak kan påklages». Som en konsekvens av dette foreslås det å presisere en adgang til å påklage slike avgjørelser i § 26-42 (ny § 26-43) i et nytt fjerde ledd.

Dykkere omfattet av forskrift av 20. desember 2010 om helsekrav for personer i arbeid på innretninger i petroleumsvirksomheten til havs (helsekravforskriften) har etter forskriften kapittel 5 adgang til å påklage en dykkerleges avgjørelse av ovennevnte art. Også harmoniseringsgrunner tilsier at en klageadgang bør presiseres for dykkere omfattet av forskrift om utførelse av arbeid kapittel 26.

Klager fra dykkere omfattet av helsekravforskriften avgjøres av en klagenemnd oppnevnt av Helsedirektoratet, jf. helsekravforskriften § 17. Det anses hensiktsmessig at klager fra dykkere omfattet av forskrift om utførelse av arbeid kapittel 26 også kan avgjøres av denne nemnda. Dette fordi nemnda behandler klager fra offshorearbeidere og bl.a. består av to leger og derfor vil ha god kompetanse til å ta stilling til slike klager.

Eventuelle klager må fremmes for dykkerlegen som har utstedt erklæringen om ikke oppfylte helsekrav. Dykkerlegen må foreta en forberedende saksbehandling etter forvaltningsloven § 33. Klagen med en begrunnet vurdering må deretter oversendes Direktoratet for arbeidstilsynet som forbereder klagen for behandling i klagenemnda.

En alternativ ordning vil være at Fylkesmannen i Rogaland forbereder klagen for behandling i klagenemnda. En slik ordning forutsetter at Helsedirektoratet samtykker i en slik ordning.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget vil innebære økonomiske og administrative konsekvenser for Arbeidstilsynet ved saksbehandling av eventuelle klager. Alternativt vil ordningen bidra til et økt antall klager til fylkesmannen i Rogaland. Det vil kreve noen administrative avklaringer før en slik ordning kan tre i kraft.

2.8.20 § 26-44 Krav om førstehjelpsutstyr - forslag om å presisere krav om mengde oksygen til førstehjelpsbruk

Hensikten med forslaget er å sikre krav om tilstrekkelig mengde oksygen tilgjengelig for bruk i nødtilfelle.

1. Bakgrunn og gjeldende rett

Forskrift om utførelse av arbeid § 26-44 andre ledd regulerer at oksygenbehandlingsutstyr skal være tilgjengelig på dykkestedet, men det er ikke presisert hvilken mengde oksygen som er nødvendig til førstehjelpsbruk.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag

Pusting av 100 % oksygen er et viktig førstehjelpstiltak ved trykkfallsyke. Forsinket eller manglende behandling med oksygen vil kunne ha negativ innvirkning på skadeomfanget. I kommentarene til § 26-44 utdypes det at krav om oksygenbehandlingsutstyr inkluderer at det er tilstrekkelig mengde oksygen på dykkestedet inntil behandling i trykkammer kan starte. Ved flere arbeidsdykkerulykker er erfaringen at oksygenbehandlingsutstyret har blitt oppbrukt før helsepersonell med eget oksygenbehandlingsutstyr har ankommet.

Et tydeligere krav om tilstrekkelig mengde oksygen er nødvendig for å bidra til å begrense skader og forhindre alvorlig utfall ved ulykker innen arbeidsdykking.

Arbeidstilsynet foreslår å endre bestemmelsen i § 26-44 (ny § 26-45) ved å tilføye et krav om tilstrekkelig mengde oksygen på dykkestedet for å kunne sikre førstehjelpsbehandling inntil behandling i trykkammer kan starte. Det foreslås videre et krav om kapasitet til å behandle en dykker med oksygen i 30 minutter som et absolutt minimum.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Arbeidstilsynet er kjent med at mange virksomheter i bransjen allerede har oksygenbehandlingsutstyr med tilstrekkelig kapasitet. Forslaget vil imidlertid innebære økonomiske konsekvenser for de virksomheter som i dag ikke har utstyr som vil dekke kravet.

De foreslåtte endringer antas ikke å innebære økte administrative kostnader.

2.8.21 § 32-3 Overgangsbestemmelse - forslag om å fase ut dykkersertifikat klasse S

Hensikten med forslaget er endre bestemmelsen ved å fase ut adgangen til å benytte dykkerbevis klasse S gjennom en overgangsordning til 1. januar 2020.

1. Bakgrunn og gjeldende rett

I forskrift om utførelse av arbeid § 32-3 er det regulert en overgangsbestemmelse som sier at "De dykkersertifikater som er gitt i medhold av forskrift 30. november 1990 nr. 944 om dykking gir fortsatt adgang til den dykking som sertifikatet er utstedt for."

Tidligere gjeldende klasse S-sertifikat var hjemlet i opphevet forskrift som:

«Den som skal utføre lettere dykkeaktivitet ned til 30 meter med selvforsynt svømmedykkerutstyr (SCUBA), og hvor dykkingen ikke medfører undervannsarbeid som er underlagt en annen sertifikatklasse, skal minst ha dykkersertifikat klasse S. Det må kunne dokumenteres tilstrekkelige teoretiske og praktiske kunnskaper og ferdigheter for å kunne gjennomføre de operasjoner som dykkingen kan medføre på en fullt forsvarlig måte."

Det er tidligere utstedt flere tusen dykkersertifikat klasse S som benyttes i forbindelse med arbeidsdykking og som er tillatt brukt etter overgangsbestemmelsen.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag

Dykker sertifikat klasse S innebærer reelt sett ingen utdanning eller kompetanseheving utover fritidsdykkerutdanning, kun en godskrivning av denne. Arbeidstilsynet vurderer at faremomentene ved arbeidsdykking er annerledes enn ved fritidsdykking, og at selv lettere dykkeaktivitet utført som arbeid representerer flere risikomomenter enn fritidsdykking. Blant annet vil tidspress ifra oppdragsgiver og forventninger om at jobben skal gjennomføres kunne påvirke risikoen ved arbeidet. Forskjellene mellom arbeidsdykking og fritidsdykking gjenspeiles også i forskjellig utdanningsløp.

I likhet med forslaget til endring av §26-11 om krav til dykkerbevis og helseerklæring vurderer Arbeidstilsynet at også lettere arbeidsdykking nødvendiggjør arbeidsdykkerkompetanse. Adgangen til fortsatt å kunne benytte dykkersertifikat klasse S sikrer derfor ikke forsvarlig arbeidsdykking og vil kunne bidra til en uthuling av kompetansekravet tillagt dykkerbevis klasse A i dagens regulering. Det foreslås en endring av § 32-2 som et nytt annet ledd om at slike sertifikat ugyldiggjøres innen 1. januar 2020.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget må sees i sammenheng med den foreslåtte endring av § 26-20 (ny § 26-21) om dokumentert sikkerhetsopplæring – dykkerbevis klasse A, med adgang til å gjennomføre opplæring til dykkerbevis klasse A med redusert varighet.

Forslaget vil medføre krav om gjennomføring av fire ukers kurs for de som ønsker å fortsatt arbeide som arbeidsdykker. Krav om fire ukers ytterligere opplæring er i tråd med den opprinnelige intensjonen bak innfasingen av dykkersertifikat klasse S. Forslaget vil medføre kostnader for virksomheter og/eller den enkelte dykker tilsvarende fire ukers arbeidstid i tillegg til kursavgift, reise og oppholdskostnader. Det vil allikevel være en besparelse tilsvarende tre uker i forhold til gjennomføring av ordinær dokumentert sikkerhetsopplæring til klasse A.

Dykkersertifikat klasse S ble utstedt utelukkende på bakgrunn av innsendt dokumentasjon av fritidsdykkeropplæring og erfaring. Arbeidstilsynet vurderer at de fleste som fremdeles aktivt benytter dette sertifikatet er i gruppen fritidsdykkerinstruktører og fritidsdykkerguider. Sett i sammenheng med kvalifikasjonskrav til dykkerinstruktører for fritidsdykking i § 26-18 estimeres det at om lag 100-300 aktive arbeidsdykkere med klasse S vil ha behov for å gjennomføre et slikt fire ukers kurs for sertifisering som arbeidsdykker klasse A. Det er dog betydelig usikkerhet i dette estimatet.

De foreslåtte endringer antas ikke å innebære økte administrative kostnader.

2.8.22 Endringer i andre bestemmelser som følge av forslagene

Som følge av at det er foreslått endringer i forskrift om utførelse av arbeid kapittel 26 med oppdeling av bestemmelsen om fagopplæring og redningsdykking, tilføyelse av en bestemmelse om dokumentert sikkerhetsopplæring for dykkeleder, og reduksjon fra tre til to bestemmelser når det gjelder krav til vedlikehold, kontroll, renhold og bruksanvisninger, er det avdekket at det er behov for å endre henvisninger i forskrift om administrative ordninger § 9-3 tredje ledd, § 9-4 tredje ledd, § 9-5 første ledd. Videre foreslås det at forskrift om administrative ordninger § 8-5 annet ledd oppheves, da dokumentert sikkerhetsopplæring etter § 26-20 foreslås endret og endringen blant annet består i å fjerne adgangen til å sløyfe innføring i bruk av trykkammer for dykkere som skal utføre dykking uten dekompresjon i vitenskapelig hensikt.

2.9 Forslag til endringer i forskrift om administrative ordninger om dykking

2.9.1 § 8-3 Krav til opplæringsvirksomhet som skal drive sikkerhetsopplæring av arbeidstakere som skal delta i arbeid under vann eller økt omgivende trykk – forslag om å presisere at dykkeleders dokumenterte sikkerhetsopplæring skal gjennomføres av kvalifisert opplæringsvirksomhet

Hensikten med forslaget er å tilføye at virksomhet som skal gjennomføre dokumentert sikkerhetsopplæring for dykkere etter forskrift om administrative ordninger § 8-3, også omhandler dokumentert sikkerhetsopplæring i dykkeledelse.

1. Bakgrunn og gjeldende rett

Forskrift om administrative ordninger § 8-3 stiller krav til opplæringsvirksomhet som skal drive sikkerhetsopplæring av arbeidstakere som skal delta i arbeid under vann eller økt omgivende trykk at opplæringen skal gis i samsvar med kravene i forskrift om organisering, ledelse og medvirkning kapittel 8 og forskrift om utførelse av arbeid §§ 26-20 og 26-21 (ny §§ 26-21 og 26-22).

Det foreslås i denne høringen å innføre en ny bestemmelse § 26-23 med dokumentert sikkerhetsopplæring for dykkeleder, se punkt 2.8.9 ovenfor.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag

All dokumentert sikkerhetsopplæring i tråd med forskrift om utførelse av arbeid kapittel 26 bør gjennomføres av opplæringsvirksomhet med god standard. Når det nå foreslås en ny bestemmelse med krav om dokumentert sikkerhetsopplæring for dykkeleder i ny § 26-23, må det som en følge av dette inntas et krav i forskrift om administrative ordninger § 8-3 om at opplæringen skal gis i samsvar med forskrift om organisering, ledelse og medvirkning kapittel 8 og forskrift om utførelse av arbeid § 26-23.

Arbeidstilsynet foreslår derfor at forskrift om administrative ordninger § 8-3 får en tilføyelse der det uttrykkelig fremgår at opplæring av dykkeleder skal gis i samsvar med kravene som nevnt over.

3. Administrative og økonomiske konsekvenser

Innføring av et krav til dokumentert sikkerhetsopplæring for dykkeleder innebærer mest sannsynlig at de fleste arbeidsgivere ikke vil ha ressurser til å arrangere slike kurs. Ved å stille krav om at denne opplæringen skal omfattes av krav til opplæringsvirksomhet etter forskrift om administrative ordninger § 8-3 innebærer dette at det vil påløpe ekstra kostnader til kursavgift o.l., evt. reise og opphold for virksomhetene. For opplæringsvirksomhetene vil det innebære at det må lages kursplaner, ansettes lærekrefter og ellers bygge opp kapasitet til å holde kursene.

2.9.2 Forslag om å innføre en ny bestemmelse i forskrift om administrative ordninger § 15-1 med registreringsplikt for virksomheter som driver med dykking

Hensikten med forslaget er å innføre en registreringsplikt for virksomheter som har dykking som aktivitet.

1. Bakgrunn og gjeldende rett

I dag finnes det ingen oversikt over hvilke virksomheter som har dykking som aktivitet. Det er ingen næringskoder som er dekkende for aktiviteten. Virksomheter innen alle typer bransjer kan også drive med dykking uten at dette er primæraktiviteten eller hører naturlig med virksomhetens profilering. Dette gjør det krevende å ha tilsyn med virksomhetene og å sikre at arbeidstakerne har et fullt forsvarlig arbeidsmiljø.

Forskrift om utførelse av arbeid § 26-7 stiller i dag krav om at Arbeidstilsynet skal motta en skriftlig melding om dykkeroppdrag som planlegges med dekompresjonsstopp. Det er grunn til å tro at det er en del underrapportering her.

2. Arbeidstilsynets vurderinger og forslag

Arbeidstilsynet mangler oversikt over aktive virksomheter innen dykkebransjen og dette vanskeliggjør muligheten for å følge opp virksomhetene med tilsyn og å nå frem med informasjon og veiledning. Arbeidstilsynet har i dag ikke verktøy for å skaffe seg en slik oversikt. En bedre oversikt over virksomheter som har dykking som aktivitet har også vært etterlyst av aktørene selv. Dykking er ikke registrert som næring med egen næringskode i Brønnøysundregistrene. Dykkere er ansatt i ulike typer virksomheter, det kan være rene dykkevirksomheter, men også anleggsvirksomhet, rednings- og

brannvesen osv. Som følge av dette er det svært vanskelig å finne ut hvilke virksomheter som opererer i denne bransjen og dermed også hvor de utfører sin virksomhet.

Den manglende oversikten vanskeliggjør dialog med bransjen, veilednings- og tilsynsvirksomhet. Å øke tilsynsaktiviteten mot bransjen som har vært ulykkesutsatt med mange dødsulykker er for Arbeidstilsynet en høyt prioritert målsetning. En registreringsplikt vil være en avgjørende forutsetning for å nå denne målsetningen. En slik registreringsplikt vil kunne gjøres enkel i bruk for virksomhetene, ved at det kun stilles krav om at virksomheten skal sende inn grunnleggende firmaopplysninger, og sørge for at informasjonen blir vedlikeholdt med jevne mellomrom. Dette vil kunne gjøres gjennom Altinn og som en engangsforeteelse, men hvor det vil være behov for oppdateringer ved endringer i virksomheten. Til sammenligning skal virksomheter som driver asbestsanering ha tillatelse til å drive med dette fra Arbeidstilsynet, jf. forskrift om utførelse av arbeid § 4-3. Virksomhetene må dessuten sende inn melding om hvert enkelt saneringsoppdrag før arbeidet påbegynnes.

På denne bakgrunn foreslås det å innføre en registreringsplikt for virksomheter som har dykking som aktivitet i forskrift om administrative ordninger i ny § 15-1. En slik registreringsplikt vil ikke være en godkjenningssystem, men kun en registreringsordning, og det vil heller ikke være krav om å melde inn hvert enkelt oppdrag. Endringen foreslås gjennomført som et nytt kapittel 15 som lyder *Krav til virksomhet som har dykking som aktivitet* med en ny bestemmelse § 15-1 *Registreringsplikt*. Det foreslås at virksomhet som har dykking som aktivitet skal sende melding til Arbeidstilsynet med følgende opplysninger:

- a) foretaksnavn,
- b) organisasjonsnummer,
- c) kontaktinformasjon,
- d) hvilken type dykkerarbeid som utføres,
- e) navn og kontaktinformasjon til dykkerlege som medvirker ved utarbeidelse og vedlikehold av virksomhetens sikkerhetsprosedyrer og beredskapsplaner, og
- f) navn og registreringsnummer på eventuelle dykkefartøy.

Videre foreslås det at virksomheten plikter å foreta en ny registrering innen fem år ved fortsatt drift, og at det ved endring av opplysninger i første ledd plikter virksomheten å oppdatere registreringen.

Forslaget innebærer også at virkeområdebestemmelsen i forskrift om administrative ordninger § 1-1 må utvides til også å gjelde administrative ordninger i tilknytning til virksomhet som har dykking som aktivitet. Dette foreslås derfor også som en endring.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Innføring av en registreringsplikt for virksomheter som driver med dykking vil ikke innebære en økonomisk belastning for virksomhetene. Ordningen vil heller ikke være administrativt belastende. Det offentlige vil få noe administrasjon ved å innføre ordningen ved at det må utarbeides et skjema og en elektronisk meldeløsning. Ordningen vil kunne administreres av Arbeidstilsynet, Brønnøysundregistrene, Altinn eller lignende.

Fritidsdykkerinstruktørene ønsker at det skal være unntak for registreringsplikt for enkeltpersonforetak. Arbeidstilsynet finner det ikke uforholdsmessig tyngende at enkeltpersonforetak også skal registrere seg. Det er tale om grunnleggende informasjon som må registreres hvert femte år, og må anses som en naturlig del av det å drive et foretak. Vi bemerker også at regelverket gjelder fullt ut også for enkeltpersonforetak uten arbeidstakere, jf. forskrift om utførelse av arbeid § 1-3 annet ledd

bokstav c. Det vil derfor kunne være konkurransevridende om enkeltpersonforetak kan unndra seg tilsyn ved å være unntatt registrering.

3. Forslag til endringer i arbeidsmiljøforskriftene

3.1. Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning

I forskrift av 6. desember 2011 nr. 1355 om organisering, ledelse og medvirkning foreslås følgende endringer:

§ 1-3 andre ledd skal lyde:

Forskriften kapittel 5, 6 og 15, samt § 10-1 bokstav m og o, og § 14-2 gjelder også for virksomheter som ikke sysselsetter arbeidstakere.

§ 10-1 ny bokstav o) skal lyde:

o) Arbeidet skal planlegges og gjennomføres på en slik måte at ikke andre som utfører arbeid på samme arbeidsplass utsettes for ulykkes- eller helsefare.

§ 14-8 skal lyde:

§ 14-8 Arbeidsgivers varslings- og meldeplikt

Med alvorlig skadet etter arbeidsmiljøloven § 5-2 menes enhver skade som kan medføre varig eller lengre tids arbeidsudyktighet som blant annet:

- a) alle skader som medfører sykehusinnleggelse med medisinsk behandling, unntatt enklere poliklinisk behandling,*
- b) knuse, slag- og stikkskader på hode eller kropp som rammer hjerne og vitale organer som hjerte, lunge, lever, milt og nyre,*
- c) tap av kroppsdel,*
- d) skjelettskader og skade på sener, unntatt ledd som er ut av posisjon samt enkle brist eller brudd på fingre eller tær hvor de sammenhengende beindelenene ikke er ute av posisjon*
- e) forbrenning, stråleskade, frostskaade eller etseskaade med full- eller delhudsskader på større enn fem prosent av kroppsoverflaten,*
- f) generell nedkjøling,*
- g) bevissthetstap,*
- h) akutt forgiftning som for eksempel medfører kvelning eller bevissthetstap,*
- i) tap eller svekkelse av syn eller hørsel,*
- j) akutt psykisk skade eller psykiske ettervirkninger som kan oppstå som følge av dramatiske hendelser som arbeidstaker selv har blitt utsatt for eller vært vitne til.*

3.2. Forskrift om utførelse av arbeid

I forskrift av 6. desember 2011 nr. 1357 om utførelse av arbeid, bruk av arbeidsutstyr og tilhørende tekniske krav foreslås følgende endringer:

§ 1-4 nr.13 skal lyde:

13) dykkeslange (umbilical): pustegasslange, kommunikasjonskabel og eventuell livline bundet sammen til en enhet,

§ 1-4 nr. 34 skal lyde:

34) løfteredskap: komponenter eller utstyr som ikke er påmontert maskinen og som gjør det mulig å gripe lasten, og som er plassert enten mellom maskinen og lasten eller på selve lasten, eller som er beregnet til å utgjøre en integrert del av lasten,

§ 2-2 skal lyde:

Stoffkartoteket *kan være etablert elektronisk og/eller foreligge i en papirutgave*, og skal være bygget opp på en slik måte at det er lett å søke frem informasjon om det enkelte kjemikaliet.

Informasjonen skal være gitt på norsk og være kortfattet og lett forståelig. Arbeidsgiver må sørge for at arbeidstakere som ikke behersker norsk, får tilstrekkelig skriftlig informasjon og opplæring ut fra opplysningene i stoffkartoteket.

Arbeidsgiver har plikt til å ajourføre opplysninger når det foreligger endringer, avdekking av helseskadelige forhold o.l. som er vesentlige for å forebygge helseskader.

§ 2-4 siste ledd skal lyde:

Verneombudet skal ha *tilgang til* stoffkartoteket som gjelder eget verneområde. Hovedverneombudet skal ha tilgang til det komplette stoffkartoteket for virksomheten.

§ 17-1 bokstav g) og h), og ny bokstav i) skal lyde:

g) forflytning mellom atkomstveier og arbeidsplattformer, stillasgulv eller gangbroer ikke medfører ytterligere risiko for *fall*,

h) det monteres sikringsinnretninger mot fall der det er nødvendig. Kollektive fallsikringsinnretninger kan kun være gjennombrutt på atkomststeder med stiger eller trapper, og

i) *utstyr sikres for å forhindre at gjenstander faller ned og utgjør en fare for andre personer.*

§ 17-16 nytt andre ledd skal lyde:

Oppheng for hengestillas skal bestå av ikke-brennbart materiale.

§ 26-3 tredje ledd skal lyde:

Arbeidsgiver skal gi opplæring og øvelse i beredskapsplaner og de oppgaver som den enkelte har i en ulykkes- eller faresituasjon. Beredskapsøvelser med alle som deltar i dykkeaktiviteter skal gjennomføres minst hver sjette måned og ved endring av operasjonsmønster, nytt mannskap og nytt utstyr o.l.

§ 26-6 skal lyde:

Arbeidsgiver skal på grunnlag av risikovurderingen stille til rådighet det utstyret som er nødvendig for å kunne gjennomføre dykkeoperasjonen på en fullt forsvarlig måte. Det skal i alle dykkeoperasjoner benyttes overflateforsynt dykkerutstyr.

Når det er forsvarlig kan det benyttes selvforsynt dykkerutstyr ved redningsdykking og trening i dette, ved fritidsdykkeropplæring og fritidsdykkerguiding, samt ved dykking ned til 9 meters dyp der det etter §26-11 er anledning til å dykke med dykkerbevis klasse A forutsatt at det er fri vei til overflaten.

§ 26-11 skal lyde:

Den som arbeidsgiver setter til å utføre arbeid under vann eller økt omgivende trykk, skal ha dykkerbevis etter denne forskrift som dekker den dykkeaktiviteten som skal utføres og ha gyldig helseerklæring.

For arbeidsdykking ned til 50 meter kreves det dykkerbevis klasse B etter § 26-22. Dette gjelder bl.a. for dykking på fartøysskrog, i eller ved merder, nærmere enn 10 meter ifra pilarer, kaier, rørledninger, konstruksjoner, anlegg, der det kan være fare for å sette seg fast. Dykkerbevis klasse B kreves også ved bruk av fangstnett med vekt i vann over 2 kg, når det arbeides med hydraulisk, pneumatisk eller på annet vis kraftkrevende arbeidsutstyr slik som slamsuger, spyleutstyr, ejetorpumpe, kran, taljer, vinsj, løfteutstyr, løfteballong eller liknende.

Dykkerbevis klasse A etter § 26-21 gir anledning til å utføre enkelt og lett arbeid under vann ned til 30 meters dyp, men ikke arbeid som omhandlet i annet ledd. For at arbeidet skal anses for enkelt og lett skal det ikke brukes arbeidsutstyr som kan endre dykkerens oppdrift vesentlig. Ved vurderingen av hva som er enkelt og lett arbeid skal det også tas hensyn til værforhold, bølgehøyde, strømforhold, lysforhold og sikt i vannet, og annet som påvirker kompleksiteten i oppgavene som skal utføres.

For å utføre redningsdykking kreves det dykkerbevis etter § 26-20. Ved redningsdykking og trening i dette kan det benyttes arbeidsutstyr uten hensyn til begrensningen i tredje ledd, dersom det er gitt regelmessig opplæring i bruken av utstyret. Ved trening i redningsdykking skal forsvarlighetsvurderingen være skriftlig.

Den som skal gjennomføre søk etter antatt omkommet skal ha opplæring som tilsvarer redningsdykkeropplæring.

§ 26-13 skal lyde:

Arbeidsgiver skal påse at dykkeleder:

a) har gjennomført kurs i dykkeledelse som dokumentert sikkerhetsopplæring etter §26-23

b) har dykkerbevis etter denne forskrift

c) kan lede dykkeoperasjonen på en sikkerhetsmessig forsvarlig måte

d) kan sørge for at dykkerens sikkerhet er ivaretatt

e) har relevant erfaring som dykker

f) er øvet i bruk av kommunikasjonssystemer

§ 26-14 skal lyde:

Dykkeren skal ha dykkerbevis *etter denne forskrift* for den aktuelle dybde og arbeidsoperasjon og inneha de kunnskaper som er nødvendige for de aktuelle arbeidsoppgavene.

§ 26-15 skal lyde:

Beredskapsdykker skal ha dykkerbevis *etter denne forskrift for den aktuelle dybde og arbeidsoperasjon som utføres.*

§ 26-19 skal lyde:

§ 26-19 Fagkompetanse

Arbeidsgiver skal sørge for at den som skal utføre arbeid under vann er kvalifisert for arbeidet. Arbeidsgiver skal påse at dykkere har den nødvendige og spesifikke fagkompetanse som skal til for å utføre arbeid under vann på en sikker måte.

Kravet til fagkompetanse kommer i tillegg til kravet om dykkerbevis etter denne forskrift. Fagkompetansen må kunne dokumenteres skriftlig.

§26-20 skal lyde:

§ 26-20 Redningsdykking

Den som skal utøve redningsdykking skal i tillegg til klasse A ha fagopplæring på minst 2 uker.

Dagens § 26-20 til § 26-21 blir ny § 26-21 til § 26-22.

§ 26-21 om dokumentert sikkerhetsopplæring – dykkerbevis klasse A tredje til femte ledd skal lyde:

Opplæringen skal omfatte selvforsynt og overflateforsynt dykking med luft som pustegass.

Opplæringens varighet skal være minst 7 uker.

Den som har dykkersertifikat klasse S gitt i medhold av forskrift om dykking av 30.november 1990 nr. 944 kan få utstedt dykkerbevis klasse A etter gjennomført opplæring etter første til tredje ledd, med varighet på minst 4 uker.

Ny § 26-23 skal lyde:

§ 26-23 Dokumentert sikkerhetsopplæring – dykkeleder

Opplæring i dykkeledelse innebærer et grunnkurs og gjennomføring av et oppdateringskurs hvert femte år.

Grunnkurset skal ha en varighet på minst to uker, fordelt tilnærmet likt mellom teoretisk og praktisk undervisning. I teoridelen skal det gis sikkerhetsopplæring i:

- a) organisering og ledelse,*
- b) kartlegging, vurdering av risiko, planlegging og iverksetting av tiltak*
- c) beredskap,*
- d) erfaringer fra evaluering av tidligere ulykker,*
- e) kommunikasjon,*
- f) skadestedsledelse,*
- g) adferd i stressituasjoner, inkludert emosjonell førstehjelp,*
- h) god operasjonell praksis.*

I den praktiske undervisningen skal hver kursdeltaker minst en gang delta i en praktisk øvelse i rollen som dykkeleder, og øvelsen skal inneholde planlegging, risikovurdering og ledelse av dykkeoperasjon, håndtering av dykkerulykke, inkludert skadestedsledelse, brief og debrief.

Oppdateringskurset skal ha en varighet på minst tre dager. Kurset skal bygge på den dokumenterte sikkerhetsopplæringen for dykkerbevis etter denne forskrift og på opplæringen i grunnkurs for dykkerleder. Kurset skal inneholde evaluering av tidligere ulykker og legge til rette for erfaringsdeling fra opplevde hendelser. Hver kursdeltaker skal minst en gang delta i en praktisk øvelse i rollen som dykkeleder og denne skal inneholde planlegging, risikovurdering og ledelse av dykkeoperasjon, håndtering av dykkerulykke inkludert skadestedsledelse, brief og debrief. Kunnskapen skal kvalitetssikres gjennom en teoretisk prøve i regelverket for dykking, grunnleggende dykkemedisin, livreddende førstehjelp, bruk av dykketabeller, og journalføring.

Dagens § 26-22 til § 26-38 blir ny § 26-24 til § 26-40.

§ 26-27 skal lyde:

§ 26-27 Forsvarlig bemanning

Bemanningen må stå i forhold til de arbeidsoppgaver som skal utføres, de farer som dykkerne kan utsettes for og nødsituasjoner som kan oppstå. Vurderingen av hva som er forsvarlig bemanning skal dokumenteres.

Dykkeoperasjonen skal utføres av minimum en dykkeleder, en dykker, en beredskapsdykker og en lineholder.

En dykker kan ikke fungere som beredskapsdykker dersom tidligere gjennomførte dykk begrenser ny dykking og funksjonen som beredskapsdykker.

Ved flere dykkere i vannet skal antallet lineholdere økes tilsvarende.

Unntatt fra kravet i annet ledd er virksomhet som driver opplæring av fritidsdykkere (fritidsdykkerinstruktører) og virksomhet som utfører fritidsdykkerguiding, Ved fritidsdykkeropplæring og fritidsdykkerguiding skal det være minst to instruktører eller guider til stede. Når to eller flere instruktører eller guider er i vannet samtidig, skal én pekes ut som dykkeleder.

Unntak fra kravet i annet ledd gjelder også ved redningsdykking samt dykking i lukkede basseng med dybde inntil seks meter. Ved redningsdykking, trening i redningsdykking samt dykking i lukkede basseng med dybde inntil seks meter skal dykkeoperasjonen utføres av minimum en dykkeleder, en dykker, og en beredskapsdykker.

Ved redningsdykking fra helikopter kan bemanningen reduseres til to redningsdykkere når det er forsvarlig samt nødvendig på grunn av plassforholdene i helikopteret. En av redningsdykkerne skal pekes ut som dykkeleder. Lineholderfunksjonen skal ivaretas av kompetent personell på helikopteret.

§ 26-28 skal lyde:

§ 26-28 Dykkeleders, beredskapsdykkers og lineholders oppgaver

Arbeidsgiver skal påse at dykkeleder og øvrige deltakere i dykkeoperasjonen er skikket til de oppgaver de settes til.

Dykkeleder skal:

- a) lede dykkeoperasjonen,
- b) påse at hensynet til sikkerhet og helse til dykkeren og de øvrige arbeidstakerne blir ivaretatt under forberedelse til og gjennomføring av dykkeoperasjonen,
- c) sørge for kommunikasjon med dykkeren,
- d) til enhver tid ha oversikt over lengden av dykkeslangen som er i vann,
- e) sørge for loggføring av dykkeoperasjonen,
- f) lede overflatedekompresjon i trykkammer og sørge for forsvarlig gjennomføring av dekompresjon, samt behandling av skadet dykker etter gjeldende prosedyrer og etter råd fra godkjent dykkerlege,
- g) avbryte dykkeoperasjonen dersom det ikke er forsvarlig å fortsette, og
- h) sørge for bistand til dykkeren med verktøy og utstyr.

Beredskapsdykker skal:

- a) delta i kontrollen av dykkerutstyrets tetthet og funksjon før dykkeoperasjonen starter, og av at livlinen eller dykkeslangen er sikkert festet til dykkeren, og
- b) være klar til øyeblikkelig assistanse for å kunne gripe inn eller bistå dykkeren i en nødssituasjon. *Beredskapsdykkeren skal være plassert på overflaten, ferdig dresset med masken av og klar til å gå i vannet så snart som mulig og senest innen ett minutt. Ved redningsdykking og trening til dette kan beredskapsdykker være i vannet dersom det er forsvarlig, forutsatt at det er dykkeleder og en lineholder på overflaten.*

Lineholder skal:

- a) ha ansvaret for livlinen både under utførelse av dykkeoperasjonen og i en nødssituasjon,
- b) ivareta kommunikasjon med dykkeren via linesignaler,
- c) ha oversikt over lengden på dykkeslangen til dykker,
- d) så langt det er mulig følge med på dykkerens handlings- og bevegelsesmønster, og
- e) ha oversikt over aktiviteter i området og informere dykkeleder om dette.

§ 26-30 skal lyde:

§ 26-30 Bruk av dykke- og behandlingstabeller

Dykking og opphold i dykkingen skal gjennomføres innenfor dykketabeller godkjent av Arbeidstilsynet.

Dykking skal gjennomføres innenfor bunntidsbegrensningene som beskrevet i tabell:

Begrensninger i bunntid for dykking med overflate dekompresjon (OD-O₂) og dekompresjon i vann, samt for TUP-dekompresjon (Transfer under pressure)

Dybde (meter)	0-12	15	18	21	24	27	30	33	36	39	42	45	48	51
OD-O ₂ og i vann (min)	240	180	120	90	70	60	50	40	35	30	30	25	25	20
TUP (min)	240	240	180	180	180	130	110	95	85	75	65	60	55	50

Etter tre påfølgende dager med dykking skal dykkeren ha én dykkefri dag eller kun utføre dykk til maksimalt 9 meter (Ekvivalent luftdybde).

Dykkercomputer kan kun benyttes som ekstra sikkerhetsverktøy under forutsetning av at dykkeleder kontrollerer dykkerens tid og dybde samt sørger for at oppstigningen og eventuelle dekompresjonsstopp er innenfor oppsatte retningslinjer i dykketabell.

Det skal ikke dykkes etter flernivåtabell uten at arbeidsgiver har sikret:

- a) at det som kvalitetssikring samtidig benyttes dykkercomputer (RGBM-, Bühlmann- eller Thalmann-algoritme) der dykkingen avbrytes dersom flernivåtabell og dykkercomputer ikke til enhver tid tillater direkteoppstigning til overflaten.
- b) kontinuerlig digital dybdemonitorering på overflaten
- c) digital loggføring av trykk-tid profil
- d) digital loggføring av gjenværende tid før dekompresjonsdykk

§ 26-32 skal lyde:

§ 26-32 Kommunikasjon, kommunikasjonssystemer og livline

Ved dykkeoperasjoner skal det være talekommunikasjon mellom dykker og dykkeleder på et språk begge behersker.

I tillegg til talekommunikasjon skal det benyttes livline. Det skal være avtalt linesignaler. Det skal gis opplæring og øvelse i anvendelse av linesignalene.

I de tilfeller talekommunikasjonen svikter, skal dykket avbrytes med mindre dykket må fortsette for å redde liv.

Ved bruk av helikopter med to redningsdykkere, jf. § 26-27 syvende ledd skal det være talekommunikasjon og livline mellom dykkerne og lineholder.

Unntatt fra kravet i første og annet ledd er virksomhet som driver opplæring av fritidsdykkere (fritidsdykkerinstruktører) og virksomhet som utfører fritidsdykkerguiding, om risikovurderingen viser at talekommunikasjon og livline er åpenbart unødvendig.

§ 26-33 skal lyde:

§ 26-33 Reservepustegass og oppstigningsvest

For alle typer pustestyr som benyttes ved dykking, skal hver dykker ha tilstrekkelig med reservepustegass slik at dykkeren kommer seg til en sikker plass. Mengden reservepustegass skal være nok til minimum 10 minutter pusting på maksimalt planlagt arbeidsdybde beregnet utfra et respiratorisk minuttvolum på 62,5 l/m.

Ved selvforsynt dykking skal det brukes oppstigningsvest eller utstyr med tilsvarende funksjon som kan bringe dykkeren til overflaten.

§ 26-34 skal lyde:

§ 26-34 Loggføring av dykkeoperasjoner

Ved dykkeoperasjoner skal følgende loggføres for hvert enkelt dykk, og attesteres av dykkeleder:

- a) dato,
- b) dykkested,
- c) arbeidsoppdragets art og omfang,
- d) navn på deltakere og oppgavefordelingen,
- e) dybde og trykk-tid profil for hver dykker,
- f) gassblanding (hvis annet enn luft), og
- g) eventuelle uønskete hendelser / avvik.

Loggføringen skal gjøres digitalt, og opplysningene skal oppbevares i 10 år. Opplysningene skal være tilgjengelig for Arbeidstilsynet, verneombud, og den enkelte dykker.

§ 26-37 skal lyde:

§ 26-37 Krav til dykkeslange og livline

Livline og innfestinger skal tåle belastninger på minst 6000N og ha tilstrekkelig styrke til at dykkeren kan løftes opp av vannet. Det samme gjelder dykkeslangen dersom den benyttes som livline.

§ 26-39 skal lyde:

§ 26-39 Krav til kommunikasjonsutstyr

Kommunikasjonsutstyr skal være utformet slik at det virker under alle forhold og sikrer stabil og kontinuerlig kommunikasjon mellom dykker og overflatepersonell. Den som overvåker dykkingen må tydelig høre at dykker puster og snakker. Det skal i alle dykkeoperasjoner benyttes kablet kommunikasjonsutstyr.

Talekommunikasjonen skal være avskjermet for støy, interferens og andre forstyrrelser.

Når det er forsvarlig kan det benyttes trådløst kommunikasjonsutstyr i lukkede basseng med dybde på inntil 6 meter.

Unntatt fra kravet i første ledd er virksomhet som driver opplæring av fritidsdykkere (fritidsdykkerinstruktører) og virksomhet som utfører fritidsdykkerguiding, om risikovurderingen viser at kablet kommunikasjon er åpenbart unødvendig.

§ 26-41 skal lyde:

§ 26-41 Krav til regelmessig vedlikehold, kontroll og renhold

Arbeids- og dykkerutstyr som er i bruk, skal underlegges regelmessig vedlikehold og årlig kontroll.

Arbeidsgiver skal sørge for at det utføres regelmessig renhold av dykkesystemet og det personlige dykkerutstyret.

Arbeidsgiver skal sørge for at produsentens bruksanvisninger følges ved vedlikehold, kontroll og renhold av arbeids- og dykkerutstyret.

§ 26-42 skal lyde:

§ 26-42 Krav om å følge bruksanvisninger

Arbeidsgiver skal ved gjennomføringen av dykkeoperasjoner rette seg etter de bruksanvisninger som produsenter eller andre har utarbeidet for bruk av utstyr, forholdene de kan brukes under og begrensninger i bruken

Dagens § 26-42 til § 26-45 blir ny § 26-43 til § 26-46.

§ 26-43 om helsekrav fjerde ledd skal lyde:

Legens avgjørelse er et enkeltvedtak som kan påklages.

§ 26-45 skal lyde:

§ 26-45 Krav om førstehjelpsutstyr mm

Arbeidsgiver skal sørge for at det er førstehjelpsutstyr lett tilgjengelig på alle steder hvor arbeidsforholdene gjør det *nødvendig*.

I tillegg skal oksygenbehandlingsutstyr være tilgjengelig på dykkestedet. Arbeidsgiver skal sikre at en skadet dykker kan behandles med oksygen kontinuerlig inntil behandling i trykkammer kan starte. Som et minimum skal oksygenbehandlingsutstyret ha kapasitet til å kunne behandle en dykker i 30 minutter beregnet ut fra en minuttventilasjon på 15l/min.

§ 31-3 første ledd skal lyde:

«Arbeidsgiver skal føre register over arbeidstakere som er eller har vært eksponert for biologiske faktorer i smitterisikogruppe 3 eller 4 og biologiske faktorer som har anmerkningen D, jf. forskrift om tiltaks- og grenseverdier § 6-1. Registeret skal inneholde opplysninger om navn, fødselsnummer og den type arbeid som er utført og om mulig den biologiske faktor arbeidstakerne har vært eksponert for. Registeret skal også inneholde opplysninger om eksponeringer i forbindelse med eventuelle ulykker og uhell.»

§ 32-3 skal lyde:

De dykkersertifikater som er gitt i medhold av forskrift 30. november 1990 nr. 944 om dykking gir fortsatt adgang til den dykking som sertifikatet er utstedt for.

Adgangen til dykking med dykkersertifikat klasse S opphører fra 1.januar 2020.

3.3 Forskrift om administrative ordninger

I forskrift av 6. desember 2011 nr.1360 om administrative ordninger på arbeidsmiljølovens område foreslås følgende endringer:

§ 1-1 første ledd skal lyde:

Forskriften gjelder for utøving av offentlig myndighet og administrative ordninger i tilknytning til sikkerhetsopplæring, bedriftshelsetjeneste, sakkyndig virksomhet, *regionale verneombud og virksomhet som har dykking som aktivitet.*

§ 8-3 første ledd bokstav a) skal lyde:

Virksomhet som skal drive sikkerhetsopplæring i utførelse av arbeid under vann eller økt omgivende trykk, skal minst sørge for og kunne dokumentere:

a) at opplæring gis i samsvar med kravene i forskrift om organisering, ledelse og medvirkning kapittel 8 og forskrift om utførelse av arbeid §§ 26-21, 26-22 og 26-23.

§ 8-5 annet ledd oppheves.

§ 8-5 tredje ledd blir nytt annet ledd

§ 9-3 tredje ledd skal lyde:

Dersom opplæringen som søkeren har gjennomgått, er av vesentlig annen art enn det som følger av forskrift om utførelse av arbeid § 26-21 og § 26-22, skal søkeren avlegge en egnethetsprøve før tillatelse eventuelt gis. Arbeidstilsynet fastsetter nærmere retningslinjer for slik egnethetsprøve.

§ 9-4 tredje ledd første punkt skal lyde:

Der det foreligger en vesentlig forskjell mellom de faglige kvalifikasjonene til søkeren og den opplæring som kreves etter forskrift om utførelse av arbeid § 26-21 og § 26-22, og i den utstrekning denne forskjellen er slik at den kan være skadelig for helse eller sikkerhet, skal søkeren gis mulighet til å vise, ved hjelp av en egnethetsprøve, at denne innehar den manglende kunnskap eller kompetanse.

§ 9-5 første ledd første punkt skal lyde:

Arbeidstilsynet skal gi tillatelse til borger fra land utenfor EØS-området eller Sveits som søker etter forskrift om utførelse av arbeid § 26-26.

Nytt kapittel 15 skal lyde:

Kapittel 15 Krav til virksomhet som har dykking som aktivitet

§ 15-1 Registreringsplikt

Virksomhet som har dykking som aktivitet skal sende melding til Arbeidstilsynet med følgende opplysninger:

- a) foretaksnavn,*
- b) organisasjonsnummer,*
- c) kontaktinformasjon,*
- d) hvilken type dykkerarbeid som utføres,*
- e) navn og kontaktinformasjon til dykkerlege som medvirker ved utarbeidelse og vedlikehold av virksomhetens sikkerhetsprosedyrer og beredskapsplaner, og*
- f) navn og registreringsnummer på eventuelle dykkefartøy.*

Virksomheten plikter å foreta en ny registrering innen fem år ved fortsatt drift. Ved endring av opplysninger i første ledd plikter virksomheten å oppdatere registreringen.

Nåværende kapittel 15 blir kapittel 16.